

Bundel van de Twiske-Waterland openbare vergadering AB van 16 oktober 2019

Agenda bijlagen

Verslag openbare vergadering ab Twiske Waterland 16 oktober 2019.pdf

- 01 Opening en vaststelling agenda
 01_agenda_Twiske-Waterland_openbare_vergadering_AB_16_oktober_2019.docx
- 01.a Insprekers
- 02 Verslag extra AC vergadering Twiske-Waterland 3 september 2019
 02 Verslag extra AC vergadering Twiske-Waterland 3 september 2019.pdf
- 03 Te behandelen in besloten vergadering
- 04 Presentatie van de Verkenning Waterland-Twiskepark door Lars van Hoften (UN studio/Groundforce)
- 04.a Verkenning Waterland-Twiskepark
 04.a Verkenning Waterland-Twiskepark.pdf
- 05 VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA
- 05.a Bespreking Ambitiedocument Twiske-Waterland
 05.a 191016 AB voorstel Ambitiedocument TW.docx
 05.a 191001 CONCEPT Ambitiedocument TW-V4.pdf
 05.a Consultatieronde bestuurlijke ambities.pdf
- 06 Rondvraag/sluiting
- 06.a De volgende –reguliere- vergadering van het algemeen bestuur is gepland op 5 december 2019.

Verslag van de **openbare extra** vergadering t.b.v. het ambitedocument van het **algemeen bestuur van Recreatieschap Twiske-Waterland**, gehouden op **16 oktober 2019** in de raadszaal van het gemeentehuis van Zaanstad.

Aanwezig

Mevrouw S. Groenewoud	- Gemeente Amsterdam	(voorzitter)
De heer R. Quakernaat	- Gemeente Landsmeer	(vicevoorzitter)
De heer M.T.A. Hegger	- Gemeente Purmerend	(bestuurslid)
De heer D.J. Butter	- Gemeente Beemster	(bestuurslid)
De heer J. Schalkwijk	- Gemeente Wormerland	(bestuurslid)
De heer R.J. Monen	- Gemeente Oostzaan	(bestuurslid)
Mevrouw S. Munnikendam	- Gemeente Zaanstad	(bestuurslid)
De heer B.J. ten Have	- Gemeente Waterland	(bestuurslid)
De heer J. Gilliam	- RNH	(directeur)
De heer K. Rood	- RNH	(programmamanager)
De heer D. Wals	- RNH	(locatiebeheerder)
Mevrouw A. Bruinsma	- Allround Officemanagement	(verslaglegging)

Afwezig

De heer J. van der Hoek	- Provincie Noord-Holland	(bestuurslid)
De heer H. Schütt	- Gemeente Edam-Volendam	(bestuurslid)

1 Opening

De voorzitter, mevrouw Groenewoud, opent om 15.00 uur de openbare vergadering en heet de aanwezigen welkom. De voorzitter constateert dat er veel publiek, bewoners uit dit gebied, aanwezig is op de tribune.

Vaststelling agenda

De voorzitter stelt voor om de agenda gewijzigd vast te stellen.

In het bestuursvoorstel 5a staat als beslispoint 2 vermeld 'dat de 'Verkenning Waterland – Twiskepark' wordt vastgesteld. In het Dagelijks Bestuur is geconcludeerd dat de Verkenning als inspiratie heeft gediend voor het Ambitedocument. Daarom is afgesproken dat dit ter kennisname wordt voorgelegd.

De voorzitter constateert dat alle insprekers hebben aangegeven te willen spreken over het Ambitedocument Twiske-Waterland. Zij stelt voor om eerst de insprekers het woord te geven en vervolgens discussie te voeren over het Ambitedocument Twiske-Waterland. Na het besluit over het Ambitedocument volgt dan de presentatie door UN Studio over de Verkenning. Aanwezigen zijn dan in de gelegenheid om kennis te nemen van de uitleg en inspiratie voor het Ambitedocument.

Het verslag van de extra AC vergadering Twiske-Waterland van 3 september jl. komt na de presentatie aan de orde. Vervolgens de terugkoppeling uit het voorzittersoverleg en daarna wordt afgesloten met de rondvraag en sluiting. De vergadering stemt in met deze agendawijziging.

Mededelingen

De voorzitter meldt dat gedeputeerde Van der Hoek niet aanwezig is. Ook de heer Schütt, wethouder Edam-Volendam heeft op het laatste moment moeten afzeggen. Beiden hebben input meegegeven voor het Ambitedocument. De heer Schütt nodigt het algemeen bestuur uit om de volgende vergadering, op 5 december a.s., in Edam-Volendam te houden.

1a Insprekers

Voor deze vergadering hebben zich 9 personen gemeld om in te spreken over het Ambitedocument.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van de heer Jan Dirk Schouten**

De heer Schouten, inwoner van Oostzaan, vraagt aandacht voor 'het Eftelingpark' in het Twiske

en constateert dat in het Ambitiedocument de nadruk ligt op belevingsroutes, recreatie en toerisme. Twiske lijkt een extra park voor de Amsterdammers te worden, maar ambities en plannen moeten passen binnen de bestemmingsplannen. Ook nu vinden festivals plaats in strijd met de bestemmingsplannen, zijn onrechtmatig en de gemeente handhaaft hier niet op. Plannen kosten geld en ook als de conjunctuur minder wordt moet dat er zijn. Het houden van evenementen kent naast een opbrengstenkant ook een kostenkant. Hierbij wordt verwezen naar kosten, ook personeelskosten, die verband houden met festivals en waarover transparantie ontbreekt. Het ambitieniveau past niet bij het recreatieschap die in feite een samenwerking is van gemeenten. Behoud van de natuur, in dit geval een Natura 2000 gebied, moet bij alle maatregelen voorop staan. De burger is te gast in de natuur en dat wordt vaak vergeten. Het bijstellen van de ambitie en het erkennen dat de mens slechts kan bestaan, dankzij de natuur is een heel belangrijk punt dat de heer Schouten onder de aandacht wil brengen. De bestuurders zijn niet slechts verantwoordelijk, maar ook aansprakelijk voor hetgeen zij doen. Dit laatste wordt vaak vergeten en deze boodschap wil hij graag aan het bestuur meegeven.

Reacties vanuit het bestuur.

De heer Butter vraagt de heer Schouten wat de strijdigheid met het bestemmingsplan is. De heer Schouten antwoordt dat de strijdigheid is dat in het bestemmingsplan geen terreinen zijn aangewezen voor festivals en dat er geen gebieden zijn aangewezen waar dit kan. Er zijn slechts kleinschalige evenementen mogelijk.

De heer Ten Have merkt op dat de heer Schouten heeft aangegeven dat de burger te gast is en vraagt waaruit hij opmaakt dat dit in het Ambitiedocument niet het geval is. De heer Schouten zegt dat de natuur in het totaal van de ambitie niet centraal staat en dat het grote Amsterdam, de evenementen, een beleving moet worden en dat het als het ware een Venetië is van het noorden. Dit willen de bewoners niet.

De heer Hegger geeft aan dat de natuur ook het beleven van en het gebruik maken van is. Aangegeven wordt dat het eigenlijk een extra park, misschien wel pretpark voor de Amsterdammers is. Er zitten echter veel meer gemeenten in en in het Ambitiedocument wordt aangegeven dat het juist ook de verbinding is met het bouwen en het vaststellen van de gebieden. De heer Hegger heeft gelezen dat juist het beleven en het ontwikkelen van de natuur, en het laten voortbestaan van de natuur duidelijk in het Ambitiedocument staat om dit te verbinden met elkaar. De heer Schouten zegt dat men in de natuur kan wandelen, fietsen en zwemmen. In het Ambitiedocument staat onder andere dat er uiteindelijk evenementen plaatsvinden waar overnachtingen voor nodig zijn voor een groot aantal Amsterdammers, waar vervoer voor moet zijn in de omgeving. De hele CO2 problematiek komt daarbij en dat is een afweging die onvoldoende, en in een aantal gevallen niet, in het Ambitiedocument naar voren komt. De beleving staat centraal. De poort bij Purmerend waardoor men een groot gedeelte van Beemster en het midden Noord-Hollands gebied binnenkomt tot aan Amsterdam wordt eigenlijk ingegeven door een soort feestje wat het moet zijn. Dit feestje kan men ook voelen zonder al die elementen. Een klimtoren en nog meer horeca is niet nodig. Men kan ook wandelingen maken en ergens stil gaan zitten en echt stilte hebben.

De heer Quakernaat merkt op dat de heer Schouten zijn betoog begon met de stelling "Eftelingpark". De heer Quakernaat heeft het Ambitiedocument een paar keer goed doorgelezen en wordt alleen maar geconfronteerd met zoveel mogelijk evenwicht tussen natuur en recreatie. "Eftelingpark" is in het Ambitiedocument nergens terug te vinden en hij vindt het niet op zijn plaats dat de heer Schouten dit zegt. De heer Schouten leest dit verhaal anders, omdat hij in het totale pakket het Natura 2000 gebied onvoldoende tot uitdrukking vindt komen.

• Samenvatting van de spreekbeurt van mevrouw Berkhof namens 'Platform Twiske Geen Pretpark'

Mevrouw Berkhof woont in Oostzaan. In 2005 heeft zij het Platform Twiske Geen Pretpark opgericht uit bezorgdheid voor de aantasting van de natuur. De afgelopen jaren is meermalen geprotesteerd tegen plannen. Gelukkig gingen die plannen van tafel, maar er zijn nu weer plannen voor een camping bij Twiske Haven, een permanent vakantiepark met 25 lodges en voor de uitbreiding van festival Welcome to the Future dat groeide van 7.000 naar 27.000 bezoekers. Mevrouw Berkhof merkt op dat in het Ambitiedocument wordt gesproken over

“Twiskepark”. Het Twiske wordt gezien als de achtertuin van Amsterdam, een overloop van toerisme, recreatie en festivals waar de stad geen plaats voor heeft. Maar Het Twiske is geen park, ook geen pretpark. Het is niet te vergelijken met Spaarnwoude of Waterland. Het Twiske is een beschermd natuurgebied dat sinds 2013 onder de Natura 2000 wetgeving valt, de Europese wetgeving. Het Twiske is ontstaan men zand nodig had voor de aanleg van de A10. Ter compensatie van de verkeersoverlast werd toen in 1968 Het Twiske aangelegd met als doel een evenwichtige ontwikkeling van natuur en recreatie, maar de natuur staat onder druk. Om het tij te keren werd Natura 2000 opgericht door Europa. Toename van licht, geluid of mensen is niet toegestaan, er mag geen waterhuishouding veranderd worden en geen extra stikstof. Al 50 jaar mag men alleen overdag recreëren, zodat de natuur 's nachts tot rust kan komen. Het Ambitiedocument gaat uit van de behoefte van de mens en in Natura 2000 ligt de prioriteit bij de natuur. Opgeroepen wordt het Europese beleid te respecteren, de naam te veranderen in “natuurschap” en bij de visie over “Twiske natuurgebied” te spreken. Als men er iets mee wil, dan vooral aandacht besteden aan natuureducatie, bijvoorbeeld in Twiske haven; want zonder natuur kunnen we niet overleven.

Reacties vanuit het bestuur.

Er zijn geen vragen.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van de heer Kees Olie**

De heer Olie wijst erop dat Twiske een kwetsbaar veenweidegebied is met recreatieve waarde. Het is niet voor niets een Natura 2000 gebied. Zo'n gebied vereist heel zorgvuldig beheer. De heer Olie is milieuchemicus en voormalig waterschapsbestuurder en wijst erop dat hij gealarmeerd werd doordat geld werd begroot om drainage in Het Twiske aan te leggen. Drainage in een Veenweidegebied is slecht voor het gebied en ook voor het gebied daarbuiten. Drainage zorgt voor een versnelde afvoer van het regenwater en leidt tot afbraak van het veen. Het effect van waterpeilverlaging is duidelijk te zien als men op de ringdijk gaat staan en kijkt naar het water binnen en buiten. Binnen het gebied is het waterpeil een stuk lager en dat komt door de onderbemaling nadat de ringdijk is aangelegd. Het verdwijnen van veen en extra uitstoot van co2 zijn twee dingen die de heer Olie niet wil en hij verwacht dat het bestuur dit ook niet wil. Dit gezien de doelstellingen die het bestuur heeft. Tot slot citeert de heer Olie twee dingen: “in de provinciale lijst van schadelijke activiteiten in verband met de Natuurbeschermingswet worden als schadelijke activiteiten aangemerkt, handelingen welke wijziging van de waterhuishouding of waterstaat brengen of ten gevolge kunnen hebben”. Drainage is in een veengebied zo'n handeling. Verder wordt in het Ambitiedocument onder het kopje “bijdrage” als eerste genoemd “duurzaam beheer bestaand gebied”. Drainage in een veengebied staat gezien de afbraak van het veen en uitstoot van co2 haaks op duurzaam beheer.

Reacties vanuit het bestuur.

De voorzitter heeft begrepen dat de heer Olie citeert en vraagt waaruit. De heer Olie citeert niet uit het Ambitiedocument, maar spreekt in m.b.t. “duurzaam beheer”. Er zijn geen verdere vragen.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van mevrouw Sandra Krens namens ‘Hart voor Twiske’**

Mevrouw Krens beschrijft wat men in Het Twiske kan zien, de rust die men daar kan voelen waardoor men zichzelf terug kan vinden. Dat is letterlijk recreëren. Twiske is natuur en rust, en geen park. Het is een Natura 2000 gebied en dit kan niet vaak genoeg gezegd worden. Het draagt bij aan de cruciale biodiversiteit met veenweiden, bos, moeras, water met bijzondere plant- en diersoorten. Veel van die soorten zijn beschermd en gevoelig tot zeer gevoelig voor recreatie. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vogels. Verstoring kan leiden tot definitief verlaten van de locatie of nest en daarmee tot verlaagde overlevingskansen van de vogel en de hele soort. Ook buiten het broedseizoen moet de Twiske natuur worden beschermd. Dit is vastgelegd in de Europese regelgeving en dat wil de provincie die zich heeft uitgesproken voor natuurbehoud en bescherming van de biodiversiteit. In de statuten van het recreatieschap staat dat natuur en recreatie in evenwicht ontwikkeld moet worden. De praktijk is echter dat recreatie prioriteit krijgt. In het Ambitiedocument zitten veel ideeën – ook leuke ideeën - voor investering in recreatie. Waar zijn de investeringen in de natuur en waarom moeten toeristen worden aangetrokken. Het Twiske is aangelegd voor de omwonenden. Zorg dat zij kunnen recreëren en tot rust kunnen

komen in de natuur. Mede namens alle omwonenden, die 'Hart voor Twiske' vertegenwoordigt een dringende oproep: doe uw taak en bescherm onze kostbare en kwetsbare natuur.

Reacties vanuit het bestuur.

De heer Ten Have vraagt of het mevrouw Krens bekend is dat natuurgebieden in de wereld die juist heel veel last hadden van degradatie, nu beschermd worden door toerisme die hele positieve invloed kan hebben bij het beschermen en het langdurig kunnen gebruiken van recreatiegebieden. Dit is mevrouw Krens bekend en het is haar ook bekend dat het nogal uitmaakt hoe dat beschermen wordt toegepast. Er zijn ook gevallen van zogenaamd ecotoerisme, waarbij de selfies met de dieren weer zorgen voor schade voor de natuur. Haar antwoord is: zolang de natuur beschermd wordt is zo'n initiatief prima. Zij zag bijvoorbeeld in het Ambitiedocument een idee over rent a cow. Dit kan, door fondswerving voor Schotse Hooglanders, schapen die het gebied onderhouden, of de roerdomp die beschermd moet worden.

De heer Monen vraagt of mevrouw Krens de ideeën die zij heeft op welke wijze de natuur beschermd kan worden, kenbaar heeft gemaakt aan het recreatieschap. Mevrouw Krens heeft een pleidooi gestuurd aan de provincie Noord Holland en er wordt zoveel mogelijk ingesproken bij relevante vergaderingen, juist om de zorg kenbaar te maken en om ideeën te geven. Het belangrijkste idee is: "bescherm de natuur". Dit is geen idee maar een must. De heer Monen vraagt of mevrouw Krens weet wat er met haar adviezen is gedaan. Mevrouw Krens ziet nog niet dat er iets mee is gedaan.

De heer Hegger merkt op dat mevrouw Krens rust ziet als het belang van de direct omwonenden. Maar hoe ziet mevrouw Krens de behoefte om op verschillende manieren om kunnen gaan met een gebied qua beleving en ook qua belang? Hierbij heeft de heer Hegger het ook over inwoners van de gemeenten die er omheen liggen en er aan meebetalen. Mevrouw Krens ziet als omwonenden alle inwoners van de gemeenten die in het bestuur van Twiske zitten. Ieder heeft zijn eigen belang, maar het is een Natura 2000 gebied.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van mevrouw Maartje Greunsvan namens Hart voor Twiske**

Mevrouw Greunsvan spreekt in namens de heer Hazes en wijst op Natura 2000. Aandacht wordt gevraagd voor de rijke en afwisselende natuur met veel verschillende soorten planten en dieren. Daarnaast voor het feit dat de kwaliteit van de gebieden achteruit gaat door verdroging, lucht- en waterverontreiniging, intensivering van de landbouw, verstedelijking en industrialisatie. Door deze gebieden beter te beschermen en nog beter te beheren, krijgt de natuur meer kans. Natuurbehoud boven andere gebiedsfuncties. De beschermde status betekent niet dat in Natura 2000 niets meer kan en mag. Iedereen mag zoveel mogelijk genieten van de prachtige natuur in deze gebieden. In alle afwegingen over het gebruik en beheer van Natura 2000 gebieden gaat het behoud van natuur voor. Dit is de visie en beleid van de verpachter Staatsbosbeheer. Zij vraagt zich af of Staatsbosbeheer haar medewerking heeft verleend aan de ambitie om van Het Twiske een 'Twiske pretpark' te maken en waar staat dat Staatsbosbeheer toestemming verleent om muziekfestivals groots uit te breiden inclusief camping?

Reacties vanuit het bestuur.

Er zijn geen vragen.

- **Samenvatting van de spreekbeurt door mevrouw Van der Pol**

Mevrouw Van der Pol is zelf raadslid in Oostzaan, maar stelt vooraf duidelijk dat zij op persoonlijke titel spreekt.

Ze vindt 'Twiskepark' een heel bijzondere titel. Wordt nu bewust of onbewust geen Natura 2000 in dit stuk genoemd? Persoonlijk denkt zij dat dit heel bewust is gedaan. Er is op zich niets mis met het noemen van o.a. Twiske als recreatiegebied voor alle Amsterdammers, maar behoefte aan recreatie is in Het Twiske heel laagdrempelig; fietsen, vissen, zwemmen en wandelen. Dat is wat de inwoners in de brede omtrek willen doen in Het Twiske. Er zijn 1,3 miljoen bezoekers. In het stuk wordt "Het Twiske" in één zin genoemd met Spaarnwoude, Alkmaarder-

Uitgeestermeer en Amstelland. Voor de duidelijkheid: dat zijn geen Natura 2000 gebieden. Zij citeert uit pagina 5 van Verkenning Waterland-Twiskepark en vraagt waarom het 'Twiskepark' wordt genoemd in plaats van Natura 2000. Hier passen geen meerdaagse evenementen die weken de rust van mens en dier verstoren. Zij vraagt zich ernstig af hoe men er in Brussel over denkt hoe de regels van Natura 2000 met handen en voeten worden getreden. Een rechter heeft hier ook onlangs uitspraak over gedaan dat er in en bij een Natura 2000 gebied geen duidelijkheid is over de negatieve effecten van de stikstofuitstoot van grote festivals en dat er geen festival mag plaatsvinden. Ook heeft de rechter aangegeven dat de gemeente duidelijk moet maken waarom een betrekkelijk grootschalig festival in een Natura 2000 gebied zou passen. Er zijn veel betere gebieden om een festival te houden. Verder roept zij op om het geen Twiskepark te noemen maar Twiske Natura 2000. Dit zou ook voor toeristen veel aantrekkelijker zijn en veel meer tot hun verbeelding spreken dan Twiskepark.

De voorzitter wijst erop dat het Ambitiedocument geen Twiskepark heet. Dit is de Verkenning, de presentatie die na de behandeling van het Ambitiedocument wordt gegeven. Dit is genoemd "Waterland-Twiskepark". Dit staat niet in het Ambitiedocument.

Reacties vanuit het bestuur.

De heer Hegger wijst op pagina 6 van het Ambitiedocument waar bijna een pagina lang over het belang van Natura 2000, en natuurwerk Nederland wordt gesproken. Het gaat over een stuk evenwicht. Het zijn delen van Het Twiske. Niet alles is natuur. Het gaat juist om de verhouding. Mevrouw Pol zegt dat het grootste gedeelte van Het Twiske onder Natura 2000 valt en een paar kleine stukjes niet. Je moet zoeken naar activiteiten die passend zijn. Dit wordt ook wel in het stuk gezegd, maar ondertussen wordt er een groot park van gemaakt en is dat geen Natura 2000 meer. In het hele stuk is Natura 2000 heel erg ondergeschikt. Zij weet dat er leden zijn die willen dat het predicaat "Natura 2000" weggehaald wordt. Gelukkig is Natura 2000 een Europees beschermd gebied en het is niet aan ons om daar een beslissing over te nemen. Er zijn genoeg andere gebieden waar festiviteiten etc. georganiseerd kunnen worden.

De voorzitter wijst erop dat de leden hier niet hebben gezegd dat 'Natura 2000' van het gebied afgehaald moet worden. Dit is een interpretatie en die laat zij aan mevrouw Van der Pol. Mevrouw van der Pol merkt op dat zij dit in andere stukken heeft gelezen die er ook bij zitten. De voorzitter zegt dat het hier over het Ambitiedocument gaat en dat er geen andere stukken in de besluitvorming zitten. Andere stukken die wellicht ter inspiratie hebben gediend, zijn niet als zodanig overgenomen.

Mevrouw Munnikendam zegt dat het gebied "recreatieschap Twiske Waterland" heet en zij hoort mevrouw Van der Pol en ook eerdere sprekers zeggen dat het om het evenwicht gaat tussen recreatie en Natura 2000. Anderzijds hoort zij ook zeggen dat het bestuur het een park zou moeten vinden. Waar ziet zij het evenwicht? Als meer aandacht moet worden besteed aan Natura 2000, dan is men geen recreatieschap meer. Gezocht wordt naar het evenwicht en zij benadrukt blij te zijn dat het Natura 2000 gebied is. Een deel hiervan is dit niet en dat deel kan worden gebruikt voor recreatie. Mevrouw Van der Pol geeft aan dat dit maar een heel klein stukje is en niet het deel waar festivals plaatsvinden. Dit valt onder Natura 2000 en daar wordt de regelgeving met voeten getreden. Het evenwicht is hier danig verstoord en hier zou men eigenlijk vanaf moeten stappen en zeker geen uitbreiding van evenementen moeten toestaan.

De heer Quakernaat vindt de stellingname dat niet op Natura 2000 wordt getoetst onjuist. Alle vergunningen worden hierop getoetst en alle vergunningen die zijn afgegeven zijn op Natura 2000 gebaseerd. De stellingname van mevrouw Van der Pol dat Natura 2000 met voeten getreden wordt, is strijdig met het gegeven dat de gemeente alle vergunningen daarop gebaseerd heeft. Deze kunnen alleen worden afgegeven wanneer er een toets heeft plaatsgevonden. De suggestie dat buiten alle regels om zaken worden doorgedreven, is pertinent niet waar. Mevrouw Van der Pol zegt dat zij niet heeft gezegd dat de natuurtoets niet is gedaan. De heer Quakernaat merkt op dat mevrouw Van der Pol heeft gezegd dat Natura 2000 met voeten wordt getreden. Mevrouw Van der Pol zegt dat dit klopt.

De heer Schalkwijk herhaalt de vraag van zijn collega-wethouder uit Zaanstad, omdat er nog geen antwoord is gegeven op de vraag wanneer de balans tussen natuur en recreatie in evenwicht is. Mevrouw Van der Pol antwoordt dat als er geen nesten verloren gaan, omdat er 14

dagen lang een evenement plaatsvindt. Er zijn heel veel zaken die wel binnen het gebied passen waardoor de natuur niet wordt verstoord.

De heer Hegger zegt dat er discussie gevoerd kan worden over wat wel of niet schadelijk is, omdat er ook onderzoeken zijn waaruit bleek dat bij zeer harde muziek de vogels gewoon op het nest bleven zitten en voedsel werd aangevlogen. De heer Hegger worstelt met het ordevoorstel dat mevrouw aangaf dat zij raadslid is. Straks komt het ook weer in de raden en dat is het medium om als raadslid in te spreken en het woord te voeren met de partij. Zijn er regels dat men hier kan inspreken? De voorzitter kent het Reglement van Orde niet geheel uit haar hoofd en kent deze niet van de gemeente Oostzaan. Zij gaat er vanuit dat mevrouw op persoonlijke titel insprekt en slaat het reglement hier nog op na.

De heer Monen gaat er vanuit dat mevrouw van der Pol hiermee een voorschot heeft genomen op de discussie die ook binnen de gemeenteraad wordt gevoerd. Daarnaast is het klaarblijkelijk nog steeds onvoldoende duidelijk op basis waarvan vergunningen worden afgegeven en gekeken wordt hoe hier wat meer helderheid in te brengen.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van mevrouw Müller**

Mevrouw Müller woont al 20 jaar met veel plezier in Den Ijp. Afgelopen zomer heeft zij de Omgevingsdienst gebeld, omdat zij – zelfs toen zij alle deuren en ramen in huis dicht had - geplaagd werd door verschrikkelijk hard geluid afkomstig van een festival in Het Twiske. De Omgevingsdienst heeft dit gemeten en de conclusie was dat het geluid precies op de norm zat. Het was toch heel verschrikkelijk en dit heeft te maken met de bastonen. Voor mensen die rond Het Twiske wonen is dit heel onaangenaam. 20 jaar geleden was de vergunning die zij voor het bouwen van een woning nodig had aan hele strenge regels gebonden, omdat achter het terrein waar zij woont niet gebouwd mag worden vanwege landelijk gebied. Wat betreft de plannen voor een kampeerterrein, meer festivals ect. vraagt zij zich af waarom dat daar moet en met welk doel. Er moet balans zijn, maar de vraag is tussen welke doelen gekozen moet worden. Natuur en recreatie zijn niet zomaar vrienden, evenmin als bewoners en bezoekers. Het stellen van prioriteiten is van belang. Zij kiest voor natuur, en recreatie die wordt toegestaan moet daarin passen. Het Twiske is geen ongerept regenwoud van Brazilië, maar heeft wel bescherming nodig. Zij hoopt dat de natuur de ruimte krijgt die het verdient.

Reacties vanuit het bestuur.

Er zijn geen vragen.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van de heer Teun Flens**

De heer Flens stelt dat hij raadslid is van Oostzaan maar nu insprekt op persoonlijke titel en inwoner van de gemeente Oostzaan. Het gaat om onze achtertuin, de groene long en het argument is dat als er de komende jaren heel veel inwoners in de regio bijkomen, dan neemt de aandoening aan luchtwegen en daarmee de kosten toe. Dit is een argument dat Twiske geen pretpark moet worden. Stikstof kent geen grenzen. Voor Natura 2000 gebieden kunnen Gedeputeerde Staten onder omstandigheden een activiteit toestaan ondanks dat er geen zekerheid bestaat dat natuurwaarden worden aangetast. Dit kan als er geen alternatieve oplossing bestaat, er een dwingende reden van groot belang is en dat compenserende maatregelen worden getroffen. Ergo, het houden van festivals is nooit een groot maatschappelijk belang. Waar is de individuele ecologische onderbouwing waaruit blijkt dat een recreatieve of festivalactiviteit geen negatieve effecten heeft op de beschermde natuur in het Natura 2000 gebied? Kan het recreatieschap garanderen dat een festival geen schade toebrengt aan het beschermde Natura 2000 gebied? Om een evenement te mogen houden moet de initiatiefnemer voorafgaand aan het evenement de aanwezige natuurwaarden in kaart brengen en daar aantoonbaar zorgvuldig mee omgaan. Waar zijn deze rapporten? Een Voorzieningenrechter moet er van overtuigd zijn dat projecten niet door aantasting van natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000 gebieden lijden. Lokale maatregelen in en rondom de Natura 2000 gebieden zullen ontoereikend zijn om overal de kritische depositiewaarde te bereiken. Het zal het recreatieschap en MRA sieren als hardop wordt gedacht over bijvoorbeeld 80 km per uur op de A10 en de A8. Hoezo dieselaggregaten op de festivals en taxi's en bussen. Wat is uw stikstofbeleid, welke maatregelen gaat u nemen? Nu de gewetensvraag aan het Recreatieschap

en MRA: bent u voornemens het predicaat Natura 2000 van Het Twiske af te halen in verband met commerciële belangen?

Reacties vanuit het bestuur.

De heer Monen vraagt waar de heer Flens zijn informatie vandaan heeft. De heer Flens heeft de informatie gekregen van een deskundige op dit gebied, omdat hij hier als inwoner en leek staat. De informatie die hij heeft voorgelezen is onderbouwd en geargumenteed. De heer Monen vraagt of de heer Flens de gegevens van deze persoon en het rapport waarop dit wordt gebaseerd wil doorgeven aan het recreatieschap. De heer Flens zegt dat dit geen punt is en dat hij dat zal verstrekken.

De heer Butter merkt op dat de heer Flens heel concreet stelt dat een evenement geen maatschappelijk belang dient. Kan de heer Flens binnen Twiske Waterland aangeven wat in zijn ogen het maatschappelijk belang is? De heer Flens zegt dat hij heeft gesproken over groene long, kleine zaken zoals een Pannenkoekenrestaurant. Verder is van maatschappelijk belang de prachtige toiletten in Het Twiske en de stranden. Grote evenementen en de mogelijkheid die wordt onderzocht van een kleine camping met overnachtingen hebben in zijn ogen niets te maken met maatschappelijk belang.

Mevrouw Munnikendam merkt op dat de heer Flens het bestuur een gewetensvraag stelt en insinueert dat het bestuur af wil van het predicaat Natura 2000. Zij werpt dit verre van haar. De heer Flens is heel blij dat zij dit zegt in antwoord op de vraag. De voorzitter zegt dat het hier zeker niet de bedoeling is dat afscheid wordt genomen van Natura 2000.

Er is nog één inspreker namens Hart voor Twiske. De voorzitter wijst erop dat Hart voor Twiske nu voor de derde keer insprekt vanmiddag. Hiermee wordt 9 minuten insprektijd gerealiseerd voor Hart voor Twiske. Zij vraagt om met nieuwe punten te komen en binnen de tijd te blijven.

- **Samenvatting van de spreekbeurt van de heer Olivier Tan van Hart voor Twiske.**

De heer Tan merkt op dat de termen Natura 2000 en NNN nu meerdere malen gehoord zijn. De definitie daarvan is dat het natuurgebieden zijn. Juist daarover zou ook de ambitie en visie moeten gaan. De besluiten zijn het uitgangspunt voor Het Twiske. Het begint bij het bestuur en daarom wordt daar een dringend appèl op gedaan om een integraal natuurbeheerplan te maken. Er is nu geen beheerplan waarin bepaalde natuurdoelen zijn verwoord. Hier zijn al heel veel documenten over (Natuurbeheerplan van de Provincie, Natura 2000 groepen die zich daarmee bezig houden). Kijk naar bestaande en potentiële natuurwaarden van het gebied, neem deze op in een beheerplan en monitor die. Maak de doelen financieel zichtbaar. Niet alleen in de jaarrekening, maar ook in de voortgang van het proces. Het beheer is nu één grote pot en daar wordt van alles en nog wat meegedaan, maar een specifiek onderwerp (toewijzing, reserve, potje) voor de natuurwaarden is er niet. Dit ontbreekt in het beheer van Twiske.

Verder roept de heer Tan op om algemene regels voor toekomstige ontwikkeling in Het Twiske op te stellen en daarmee ook kritisch te zijn op de adviseurs. Waarom is bijvoorbeeld het 5 jarige contract van Welcome to the Future dat tot 2021 liep opgebroken en is het nu een 10 jarig contract. Hoe is die zonering tot stand gekomen. Dit is niet gebaseerd op onderzoek naar recreatie en natuurwaarden. Men is geschrokken van het stuk "de verkenning" waarin Het Twiske "Twiskepark" wordt genoemd en de oproep is om de expats die dat hebben bedacht terug te roepen, omdat Het Twiske natuur- en recreatiegebied is en blijft. De balans is soms moeilijk, maar wel zeer wenselijk.

Reacties vanuit het bestuur.

Er zijn geen vragen.

Conclusie voorzitter over inspraak

De voorzitter wijst erop dat gelegenheid is gegeven om te spreken over het Ambitiedocument en niet over de Verkenning. Dit betekent dat het hier niet gaat over een 'Twiskepark', maar over het geheel van Twiske Waterland. Het bestuur is van het recreatieschap en het gaat over de balans tussen natuur en recreatie. Belangrijk is dat men zich houdt aan bestemmingsplannen, vergunningen, Natura 2000 en alle regelgeving, ook ten aanzien van stikstofbeleid. Zo wordt hier gewerkt en ook festivals moeten voldoen aan vergunningen en het bestemmingsplan. Uit de

discussie blijkt dat “niet niets kan en dat niet niets mag”.

05 VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA

05.a Bespreking Ambitiedocument Twiske – Waterland

De heer Quakernaat merkt op dat met het Ambitiedocument gehoor is gegeven aan wat is aangegeven door het bestuur om het gebied heel goed te beoordelen op zowel de natuur als op het recreatieve deel en om daar een evenwicht in te proberen te vinden voor de komende jaren. Dit is een hel van een klus en als je er goed doorheen leest, dan is men er redelijk goed in geslaagd om hier een evenwicht in te vinden. Wat men hier vooral in terugvindt is dat het om natuur-recreatie gaat waarin wandelen, varen en fietsen belangrijk is. Hiermee wordt ook de soort identiteit van de bezoeker aangegeven die op zoek is naar natuur en zijn recreatie zoekt in een natuurlijke omgeving. Hier vindt men geen echte dagjesmensen die op zoek zijn naar een pretpark of Efteling. Dit is ook niet de bedoeling van het recreatieschap en dit vindt men ook niet terug in het document. Er wordt gekeken naar de levensvatbaarheid, natuur en hoe recreatieve mogelijkheden op een zo goed mogelijke manier kunnen worden ingevuld. Dit is de kern van het Ambitiedocument. Heel belangrijk in dit verband is dat participatie goed handen en voeten is gegeven door met dit document naar de raden toe te gaan en daar de meningen op te halen. Het zijn zowel de kleine als grote gemeenten die hier een rol in spelen. Daarnaast is het belangrijk dat er een plan achteraan komt om daadwerkelijk invulling te geven aan dit Ambitiedocument. Stakeholders zullen participeren in de desbetreffende plannen en daarom wordt niet alleen vanuit het recreatieschap bepaald wat er gaat gebeuren. Ondernemers en partijen zullen mede invulling gaan geven aan de plannen voor de toekomst. Dit zijn twee hele belangrijke zaken die een goede invulling kunnen geven aan een recreatiegebied met een hele hoge natuurwaarde.

De heer Butter sluit zich grotendeels aan bij het betoog van de heer Quakernaat. Hij benadrukt dat hetgeen door De Beemster naar voren is gebracht, grotendeels is terug te vinden in het Ambitiedocument. Hij hecht er aan dat wordt gesproken over Droogmakerij De Beemster. Het is essentieel dat niet alleen wordt uitgegaan van het Werelderfgoed, maar met name dat De Beemster ook een Droogmakerij is. Verder hecht de heer Butter heel veel waarde aan het betrekken van de gemeenteraden en het verkrijgen van voldoende draagvlak. Verder zou er duidelijk een knip gemaakt moeten worden tussen het Ambitiedocument en de uitvoeringsprogramma's. Het Ambitiedocument waarin het evenwicht tussen natuur en recreatie tot uiting komt, moet als paraplu worden gezien. Vanuit De Beemster wordt veel waarde gehecht aan de invulling van het uitvoeringsprogramma, omdat daar de activiteiten en stappen nadrukkelijk naar voren komen. Bij het participatieproces vindt het traject van het uitvoeringsprogramma plaats.

De heer Monen vraagt hoe dit document tot stand gekomen is en wie hier allemaal aan meegewerkt hebben. De voorzitter antwoordt dat het bestuur op 6 december 2018 opdracht heeft gegeven voor het Ambitiedocument en met elkaar is een opdrachtformulering beschreven. De voorzitter van het schap, mevrouw Groenewoud, is hiervoor als trekker aangewezen. Voor het Ambitiedocument zijn alle gemeenten en besturen geraadpleegd. In gesprekken met de bestuurders en ambtenaren is het document tot stand gekomen met penvoering van RNH. De heer Quakernaat vult hierop aan dat feitelijk alle visies van de omliggende gemeenten, de provincie en de collegeprogramma's de basis hebben gevormd om tot dit Ambitiedocument te komen. Gezorgd is dat het zoveel mogelijk in lijn ligt met alles dat al besloten is en waar men al een visie over heeft.

De heer Hegger merkt op dat het puur om een opdracht vanuit het bestuur gaat, juist om alle visies te gebruiken voor het Ambitiedocument. Men heeft zich keurig aan de opdracht gehouden.

De heer Monen merkt op dat buitengewoon helder is hoe het Ambitiedocument tot stand is gekomen. De heer Monen wil een paar opmerkingen maken over het Ambitiedocument. In de

eerste plaats wordt in het voorstel “consultatie gemeenteraden” aangegeven. Dit betekent dat zij ook een zienswijze hierover kunnen uitbrengen. Dit is goed, maar bij een vorige vergadering heeft de heer Monen al aangegeven participatie van groot belang te vinden. De heer Monen vindt het een gemiste kans dat de participatie in dit voorstel beperkt blijft tot consultatie van de gemeenteraden. Het zou handig zijn om geïnteresseerden bij de ontwikkeling van Twiske Waterland ook te betrekken bij het opstellen van een Ambitiedocument. Insprekers blijken zeer veel belang te hechten aan de paragraaf “natuur” en hoe het evenwicht wordt bewaard tussen recreatie en natuur. Verder staat ook in het document dat er een ambitie is om de natuurwaarde te versterken en hij zou dat graag in het Ambitiedocument wat meer ingevuld willen zien. De voorzitter vraagt of de heer Monen met een concreet voorstel kan komen. De heer Monen denkt dat het goed is om nog eens heel kritisch na te denken over zonering. Op de vraag van de voorzitter wat de heer Monen mist in de paragraaf over de zonering antwoordt de heer Monen dat in algemene termen wordt geschreven dat er nog aandacht gegeven moet worden aan de zonering. Dit betekent dat het in de toekomst wordt gezet en hij zou dit graag wat eerder zien. De voorzitter wijst erop dat voor het Ambitiedocument ook juist is gekeken naar de korte termijn en daar staat zonering bij vermeld. Dit betekent dat het als ambitie wordt opgepakt. De heer Monen zou in het startdocument wat meer omschreven willen zien hoe dit eruit gaat zien. De voorzitter hoort graag een tekstvoorstel dat in stemming gebracht kan worden. De heer Monen mist in het Ambitiedocument ook informatie over hoe om te gaan met de noodzaak om naar de toekomst te kijken. Dit vanwege de verwachting dat de druk op het gebied groter wordt en het belang om daar regionaal naar te kijken. Wat de heer Monen betreft is dat breder dan Twiske Waterland.

Mevrouw Munnikendam merkt op dat men nu eenmaal in de MRA leeft. Het metropolitaanse landschap verandert. Dit heeft te maken met verdichting en men heeft met elkaar ook de ambitie uitgesproken niet te willen bouwen in het groen. Toch komen er steeds meer mensen wonen binnen de Metropoolregio. Dit brengt spanningen met zich mee. Tegelijkertijd wil men ook juist, omdat men verdicht in stedelijk gebied en het groen wil bewaren, mensen de gelegenheid geven om naar buiten te gaan en te kunnen genieten van het groen. Het kunnen recreëren is daarom extra belangrijk. Daarbij ziet zij ook voor zich dat het recreëren op een duurzame manier binnen de regio moet worden vormgegeven. Van belang daarbij is het recreëren aan elkaar te verbinden, zodat men met bootjes en fietsend van het ene naar het andere natuurgebied kan gaan. Ook de geschiedenis in het schap is hierbij erg belangrijk. Wat voor de één recreëren is, geldt niet voor de ander. Dit heeft men ook van de insprekers gehoord. Dit evenwicht blijft ingewikkeld. NNN is heel belangrijk en in de discussie komt duidelijk naar voren dat Het Twiske wordt gezien als één geheel Natura 2000 gebied en dat is niet het geval. Grasvelden behoren niet tot Natura 2000 gebied. Dit is niet goed zichtbaar en vaak een ingewikkelde discussie. Wat het proces van het Ambitiedocument betreft zou mevrouw Munnikendam graag eerst inzicht willen in de financiën en daarnaast vindt zij het heel belangrijk dat het Algemeen Bestuur het Ambitiedocument voorlopig kan vaststellen onder voorbehoud van goedkeuring van de respectievelijke raden.

Mevrouw Munnikendam en de heer Butter verlaten de vergadering wegens verplichtingen elders.

De heer Monen wil in aansluiting op mevrouw Munnikendam aangeven dat duidelijk moet zijn dat het Ambitiedocument ook voor de gemeenteraden wordt geagendeerd. De heer Monen hecht er zeer aan dat als het Ambitiedocument wordt vastgesteld dat dit een voorlopige vaststelling is en dat na de ronde langs de gemeenteraden gekeken wordt op welke wijze er nog aanpassingen moeten plaatsvinden. De voorzitter zegt dat hier geen discussie over is, omdat dit ook het voorstel is.

De heer Ten Have beperkt zich tot zaken die nog niet aan de orde zijn geweest. Op de eerste plaats is de bestaansreden van het recreatieschap dat zij een beheerorganisatie is van het natuurgebied Twiske Waterland. Zijn eerste insteek toen gesproken werd over een Ambitiedocument was dan ook dat de ambitie zou moeten zijn om het beheer te optimaliseren. Dit is belangrijk, omdat met het beheer de financiële middelen al zo goed als vergeven zijn en de ambities die hier naar voren komen ook allemaal financiële consequenties hebben. Het opplussen van ambities betekent dat er ook iets anders voor gelaten moet worden, c.q. een inkomstenstroom gezocht zal moeten worden. De grote lijn wordt eigenlijk steeds herhaald,

namelijk dat wordt gezocht naar evenwicht en dat het essentieel is om ook zaken echt met elkaar in balans te brengen. Dit betekent zowel voor de natuur als ook voor de recreant, de inwoner. Men zit hier nu eenmaal in een stedelijke omgeving. Het is de plicht aan de burgers om hier voldoende voorzieningen voor te geven. De natuur kan niet op slot worden gezet als nummer één en als er nog iets overblijft dat de burger daarvan mag profiteren. Het is een samenspel en men moet ook niet vergeten dat deze natuur ook door ons mensen is gecreëerd en dat we daar ook – in balans - van kunnen en mogen profiteren. Dit op een juiste en correcte manier, zodat ook mensen in de verre toekomst daar nog plezier van hebben. In het Ambitiedocument zit een aantal elementen waar de gemeente Waterland uitermate blij mee is, namelijk dat er meer aandacht komt of is voor ruitersport en alles wat daarmee te maken heeft. Alles wat met waterbeleving, waterrecreatie te maken heeft is nu ook opgenomen. Dit is ook iets waar veel meer mensen met plezier van kunnen genieten. Men moet zich ook realiseren dat hoe breder het palet aan mogelijkheden dat wordt aangeboden, hoe minder belastend dit is bij één van de elementen die in het recreatieschap is. Spreiding zorgt ervoor dat alle zaken goed met elkaar in evenwicht kunnen worden gebracht. Toekomstbestendigheid is een punt waar men zich allemaal hard voor maakt. Er zijn veel initiatieven in dit gebied en deze komen niet alleen uit het recreatieschap. In dit stuk wordt ook licht geraamd aan het feit dat er veel gebiedsbeheerders zijn en soms overlap met elkaar hebben. Het is goed om dit te concretiseren en hier de knelpunten in duidelijk te maken, omdat het niet alleen het recreatieschap is wat het voor het zeggen heeft. Wat betreft de uitvoerbaarheid is het de beheerorganisatie die beheert en juist het beheeraspect en de beheercyclus op feitelijk praktische zaken die daarmee te maken hebben. Dit komt aan de orde in de eerste jaarschijf, maar de heer Ten Have pleit ervoor dat dit gedaan wordt met een duidelijk beeld van de toegevoegde waarde die het recreatieschap biedt binnen de context van de verschillende partijen die zich met dit gebied bemoeien.

De heer Hegger wil eerst opmerken dat Twiske Waterland een bijzonder, heel mooi gebied is en een aantrekkelijk gebied om in te wonen, te verblijven, te sporten, te genieten en rust te zoeken. Eigenlijk is dit een gebied waar men alles kan doen, maar wel in samenspel met elkaar. Hoe men dit in balans kan houden is heel mooi en goed beschreven in het Ambitiedocument. Dit kan ook niet anders, want dit is geschreven vanuit verschillende visies en informatie die is opgehaald bij bestuurders en ook ambtelijk. Het is een verhaal waar alles in zit en geen pan soep waar men doorheen kan roeren. Het is een palet dat vastgesteld wordt en vervolgens met elkaar wordt uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma. In een Uitvoeringsprogramma zit ook participatie, want daarbij heeft men ook partners nodig. Het Ambitiedocument is een heel mooi document om hier juist de komende maanden op voort te gaan in dit prachtige gebied. Natura 2000 zit erin verwerkt en hier wordt rekening mee gehouden. Op pagina 12 van het Ambitiedocument wordt gesproken over “natuur 3.2.2.” en daar staat “de balans tussen recreatieve activiteiten en rust, stilte en natuurbescherming moet te allen tijde geborgd zijn”. Als men dit zo hard neerzet, dan is er altijd discussie en de vraag is hoe hier uit te komen. In dit Ambitiedocument hoort men uit te spreken dat het zoveel mogelijk in balans moet zijn. Voorgesteld wordt daarom om “te allen tijde” te schrappen. De heer Hegger gaat er verder vanuit dat het Ambitiedocument ook naar de raden gaat, omdat hij hier niet alleen namens Purmerend een besluit over kan nemen. Wat de gemeente Purmerend financieel betreft kan de heer Hegger wel aangeven dat het hele gebied met de verschillende gemeenten wordt betaald. Als men met elkaar betaalt, dan willen ook de “stadse mensen” gebruik maken van het gebied en over het algemeen is dat recreatief. Dit is ook van belang om de financiering in stand te kunnen houden.

De heer Schalkwijk zegt dat wordt gesproken over het Ambitiedocument dat wat hem betreft ook een visiedocument is en bij wat op papier staat men nog hetzelfde voor ogen heeft. Opvallend aan het document is dat het gaat over recreatieschap Twiske Waterland, maar dat er heel weinig Waterland in zit. Dit is jammer. Verder wil de heer Schalkwijk niet herhalen wat door de voorgangers is gezegd, maar sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Butter. Evenals de heer Hegger heeft de heer Schalkwijk een opmerking over 3.2.2. hoe zich dit verhoudt met 3.2.1 waar het gaat over recreatie. Hoe krijgt men een goede balans. Dat is veel meer dan op welk moment een evenement te houden. De lange termijnvisie vindt de gemeente Wormerland niet voldoende concreet beschreven, omdat er ook lange termijn doelen in staan die vanzelfsprekend zijn. Hiervoor verwijst de heer Schalkwijk naar pagina 19 bij “natuur” naar de punt 3 (betreft wetgeving) punt 4 (is een fait accompli). De voorzitter zegt er al heel veel ligt aan visies, wet- en

regelgeving waaraan men zich moet houden en dat is de basis voor dit Ambitiedocument. De heer Schalkwijk begrijpt dit, maar denkt dat de ambitielijst hier korter door kan worden. De voorzitter wijst erop dat de ambities duidelijk in een hoofdstuk staan beschreven, en dit heeft wet- en regelgeving en visies als basis. Zij begrijpt het punt en zegt toe hier nog eens kritisch naar te kijken. De heer Schalkwijk zegt dat de ambities prima staan beschreven, maar uiteindelijk komt het er op neer hoe het met elkaar kan worden uitgevoerd, gecontroleerd en gehandhaafd kan worden. Het is een prima document om mee van start te gaan, maar het moet nog wel langs de raden die hier ook nog een visie op kunnen geven.

De voorzitter geeft namens de gemeente Edam Volendam aan dat de gemeente Edam Volendam zich volledig kan erkennen in het Ambitiedocument en het belangrijk vindt om te vermelden dat recreatie vooral ook goed mogelijk moet zijn in een gebied als Twiske Waterland. Daarbij is voor Edam Volendam overnachten ook passend bij het landschap en belangrijk.

De voorzitter meldt namens provincie Noord Holland dat het van belang is dat de buitenruimte Twiske Waterland beweegvriendelijk wordt ingericht, zoals dit ook staat in het door gemeenten getekende Sportakkoord. De gedeputeerde vraagt om nog een Akkoord op te nemen in de lijst, namelijk het Sportakkoord, zodat gekeken kan worden naar een beweegvriendelijke omgeving van Twiske Waterland.

De voorzitter zegt dat de gemeente Amsterdam akkoord gaat met het Ambitiedocument, maar het ook van belang vindt dat dit wordt besproken in de raad. De Staten van de provincie Noord Holland stellen het op prijs om dit ook te gaan bespreken.

Conclusies door de voorzitter

De voorzitter heeft vanmiddag van de leden van het Algemeen Bestuur begrepen dat zij er belang aan hechten dat het Ambitiedocument wordt besproken in de raden. Dit was ook het plan, evenals in de Staten. Verder is er voor gekozen om de participatie in de uitvoeringsfase neer te leggen. In de raden en Staten bestaat de mogelijkheid om, evenals hier, in te spreken. Vervolgens moet er een vertaalslag worden gemaakt naar de uitvoering en participatie met het Ambitiedocument in de hand. Het klopt dat er ten aanzien van de financiën nog het nodige werk te doen is, maar dat kan pas worden vormgegeven als men richting uitvoering gaat. De bedoeling is dat financiën meelopen in de planning & control cyclus van de raden en Staten en in het beheer en onderhoud van het schap.

Wat betreft de tekst van het Ambitiedocument zegt de voorzitter toe dat nog wordt aangepast dat het over de Droogmakerij Beemster gaat, conform het verzoek van de heer Butter. Verder wordt het palet nog vergroot met het "Sportakkoord". De heer Schalkwijk ziet te weinig "Waterland" in het Ambitiedocument en de voorzitter vindt dit jammer om te horen, omdat getracht is juist de balans Twiske en Waterland goed aan te brengen en vraagt om een suggestie om Waterland nog meer in balans met Twiske te brengen.

De heer Schalkwijk merkt nog op dat als Waterland niet meer kwijt kan aan ambitie en dat dit is wat het is, dan is het "waar niet is, verliest de koning zijn kroon". De heer Ten Have ziet wel een aantal zaken terug en Waterland is blij dat er nu meer aandacht is voor Waterland en het niet alleen maar over Twiske gaat. Wat betreft ambities moeten deze ook vertaald worden in acties en hier hangt ook een financiële component aan. Er zijn meer dan 40 ambities geformuleerd en dit lijkt hem wat veel en stelt daarom voor om hier een prioritering in aan te brengen. Overigens betreft een aantal zaken algemeenheden en andere zaken zijn wettelijk vereist. Een aantal zaken kan men wel iets mee. Van belang is met de ambities echt iets te gaan doen. De heer Hegger vraagt of het stimuleren van cultuurtoerisme voor Waterland niet heel belangrijk is. De heer Ten Have zegt dat dit uiteraard heel belangrijk is, maar de vraag is of dit bij het recreatieschap hoort en ziet dit niet als een ambitie voor het recreatieschap. De voorzitter licht toe dat afgesproken is dat eerst het Ambitiedocument wordt opgesteld en bij de verschillende gemeenten zijn de ambities opgehaald. Het is aan het bestuur wat men vervolgens als eerste aandraagt per jaarschijf. De heer Quakernaat merkt op dat er sprake is van een opsomming zonder dat er prioriteit aan is gegeven en dit vindt men straks feitelijk in de uitvoeringsprogramma's terug.

De heer Monen denkt dat men nog lang niet uitgediscussieerd is als hij de inbreng van de verschillende leden hoort. De heer Monen vindt dat meer invulling moet worden gegeven aan

hoe vorm wordt gegeven aan de balans.

De heer Quakernaat zegt dat de gemeente Landsmeer zich uitstekend kan vinden in het Ambitiedocument en hecht er veel waarde aan om dit naar de raden toe te brengen om ook uit die gremia te horen hoe zij tegen dit document aankijken.

De heer Hegger wijst op de lange termijnvisie, bijlage 1, punt 2 waarbij onder recreatie staat dat "Het Beusebos/Kom A7 wordt een natuur-, recreatie- en wandel- bos met een educatief karakter". Dit is helemaal waar buiten het gebied waar het hotel gepland is. Van belang is dat dit als zinsnede wordt toegevoegd.

De voorzitter merkt op dat de heer Schalkwijk heeft aangegeven ten aanzien van Waterland dat het is wat het is. Dit zijn inderdaad de ambities die op zijn gehaald. Er is juist ook aandacht gegeven aan Waterland, zoals de heer Ten Have al aangaf.

De voorzitter zegt toe om "ambities" en "wettelijk kader" tekstueel in het Ambitiedocument uit elkaar te halen. Vervolgens ziet men terug in de uitvoeringsprogramma's om de ambities waar te maken.

Wat betreft de zinsnede "te allen tijde" is gevraagd dit eruit te halen en zij vraagt om hierover te stemmen. Geconcludeerd wordt dat er vijf stemmen voor zijn en Oostzaan tegen. Dit betekent dat "te allen tijde" wordt geschrapt.

Wat betreft het hoe, zoals door de heer Monen gevraagd, is het de bedoeling om dit met elkaar te realiseren.

Het algemeen bestuur besluit

- 1. Het Ambitiedocument Twiske Waterland voorzien van de door de voorzitter samengevatte wijzigingen in ontwerp vast te stellen en voor het uitbrengen van zienswijzen voor te leggen aan de respectievelijke raden en staten.***
- 2. De eerste jaarschijf van het meerjarenuitvoeringsprogramma uit te werken in het Jaarplan 2020.***

2 Verslag van de extra AC vergadering Twiske – Waterland 3 september 2019

De voorzitter concludeert dat er geen op- of aanmerkingen op het conceptverslag zijn.

Het algemeen bestuur besluit kennis te nemen van het verslag van de AC vergadering.

4 Presentatie van de verkenning Waterland-Twiskepark door Lars van Hoften (UN studio/Groundforce)

4a Verkenning Waterland-Twiskepark

Lars van Hoften geeft een presentatie. De verkenning is gestart met het lezen van de relevante visies. De eerste vraag waarvoor het recreatieschap wordt geplaatst, is wat aan deze visies moet worden toegevoegd om een volgende stap te kunnen zetten. Het belangrijkste is dat nagedacht wordt over het gebruikersperspectief: nieuwe recreatie voor nieuwe tijden en wat dan de menselijke behoefte is. Belangrijke zaken zijn: rust, ruimte, zingeving, creatie en beleving. Problemen zijn ook: het landschap staat onder druk, ruimteclaim en stikstof. Voor de dilemma's moeten antwoorden worden gevonden in Waterland en Twiske. Interessant en opvallend is dat hier al heel veel (pilot)projecten lopen en de Wetlands een landschappelijke proeftuin voor Nederland is geworden, waarbij getracht wordt 'alle' grote dilemma's te tackelen. Wat vaak ontbreekt, is hoe de beleving erachter zichtbaar kan worden gemaakt en hoe de betrokkenheid van de stedeling op de dilemma's van het buitengebied vergroot kan worden. Tot slot is van belang na te gaan hoe nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan om draagvlak en mede-eigenaarschap te creëren.

Er is een transitie gaande van recreatiegebieden. Recreatiegebieden zijn plekken waar mensen naar toe worden gedreven, maar een veel gehoorde quote is dat zij niet gerecreëerd willen worden. Het moet veel meer een ervaring worden van reis en bestemming, waarbij het

geïntegreerd is en alle dilemma's worden meegenomen en worden verbonden met de menselijke behoeftes. Het heikele punt hierbij is hoe Twiske-Waterland te typeren: een Metropolietaan landschapspark? Er zijn stadsparken in Amsterdam en er zijn nationale parken, zoals de Hoge Veluwe. Tussen die twee soorten parken zit eigenlijk niets. Een Metropolietaan landschapspark wordt als een belangrijke tussensoort gezien. De verschillende bufferzones rond de stad zijn ongedefinieerd en versnipperd; ook over gemeentegrenzen heen. Van belang is deze te verbinden. Metropolitane parken hebben ieder een eigen signatuur die ten opzichte van elkaar onderscheidend zijn. Dit betekent dat men sommige plekken niet moet toewijzen voor evenementen en andere plekken wel. Het heeft te maken met de inherente identiteit van die gebieden. Door op grotere schaal na te denken, kan men ook nadenken over betere spreiding. De identiteit van Twiske Waterland is sterk. Het is een heel groot gebied met voldoende ruimte, maar dit wordt niet als zodanig ervaren. Voor dit gebied zijn drie verschillende kernkwaliteiten opgehaald:

Voedsel (waaronder kaasmakerij, circulaire landbouw, natuurvlees) De uitdaging is hoe dit een stap verder te brengen en over te gaan naar een co-creatie op eigenaarschap. Dit is een belangrijke vorm van beleving die ook als een vorm van recreatie kan worden benoemd door de verbondenheid met de omgeving.

Biodiversiteit (natuur, vogels spotten, veenaangroei); De uitdaging is hoe de natuurbeleving in kwetsbare gebieden beter georganiseerd kan worden. Dit is een interessant dilemma.

Cultuurhistorie; Het gebied heeft twee Unesco vermeldingen, Beemster en Stelling van Amsterdam. Daarnaast is de Zaanse Schans een toeristentrekker. De landschapsschilderijen van het Rijksmuseum zijn live te bewonderen in Waterland.

Een grote uitdaging is de recreanten- en toeristenstroom beheersbaar te houden, waardoor bewoners rust en ruimte kunnen blijven ervaren. De ruimte is er (20x Amsterdamse bos). Een oplossing hiervoor is een belevingsnetwerk, het creëren van buitenpoorten (toegang tot het gebied, gekoppeld aan OV-punten en belangrijke afslagen van de snelweg) en hotspots. Belangrijk is dat de dorpen van Waterland worden ontzien.

Om spreiding goed te faciliteren moeten netwerken worden gemaakt van interessante belevingen (hotspots in het landschap) die met elkaar verbonden worden. Hierdoor worden bezoekers verleid om verder het gebied in te trekken. Dit kan door bijvoorbeeld deelvervoeraanbiedingen.

Voor het faciliteren van de balans adviseert de heer van Hoften een Platform Waterland te creëren met verbinding tussen de verschillende stakeholders om de dilemma's te kunnen tackelen. Verder kan daar worden nagedacht over mogelijkheden voor overnachtingen die beperkt in het jaar beschikbaar zijn en om het voorbeeld van het witte fietsenplan uit de Veluwe naar de 21ste eeuw te brengen. Daarnaast nadenken over het faciliteren van samenwerking met musea. Ook de natuurbeleving is erg belangrijk. Misschien moet ook worden nagedacht over exclusiviteit en beperkte toegang van de belevingswereld. Daarnaast aan het koppelen van boerenbedrijven aan de stedeling, omdat er nieuwe verdienmodellen voor boerenbedrijven moeten komen.

Het Algemeen bestuur neemt kennis van de Presentatie door UN Studio en de Verkenning "Waterland-Twiskepark".

03

Ter kennisname:

Terugkoppeling voorzittersoverleg recreatieschappen 4 september 2019 + notitie van provincie "Bestuursopdracht governance- en beheerstructuur Recreatieschappen".

De voorzitter licht toe dat zij alle bestuurders heeft benaderd en heeft aangegeven dat "Bestuursopdracht governance- en beheerstructuur Recreatieschappen" er aan kwam. Het gaat erover om in te stemmen met de opdracht en verder wil zij graag de mogelijkheid van het inzetten van een onafhankelijke projectleider bespreken om hier budget voor vrij te maken.

De voorzitter geeft allereerst een korte terugblik op de governance en beheerstructuur. Over de

toekomstige bestendige recreatie wordt al een jaar lang gediscussieerd met de provincie en met gemeenten, betrokken bij de recreatieschappen. Er is een rapport uitgekomen, Common Eye, en dit is in de vorige bijeenkomst besproken. Dit rapport concludeert dat de huidige situatie van de governance en beheersstructuur ongewenst is en in goed overleg met alle betrokken partijen (in het bijzonder met de gemeenten in de recreatieschappen) moet worden aangepast. De gedeputeerde heeft aangegeven de conclusies van het rapport te onderschrijven en deze veranderingen vorm te willen geven. (Vice)voorzitters hebben het belang benadrukt dat bij de gezamenlijke ambitie voor recreatie, de inhoud vóór de vorm gaat en hebben begrip voor de dubbele pettenproblematiek van de provincie. Er is onderscheid gewenst tussen bestuurlijke taken en uitvoeringstaken bij de provincie en recreatieschap. Ook heeft de provincie aangegeven dat het uitgangspunt is dat er blijvende betrokkenheid is van de provincie, zoals dit ook in de Bestuursopdracht vermeld staat. Op 18 april jl. is door de voorzitters een brief geschreven met de uitgangspunten. Naar aanleiding van die uitgangspunten heeft discussie plaatsgevonden en daar is de bestuursopdracht van de (vice)voorzitters uit voort gekomen. Aangezien de (vice)voorzitters geen besluitvormend orgaan zijn, wordt dit nu aan het Algemeen Bestuur voorgelegd.

Inhoud bestuursopdracht:

De opdracht luidt: ontwikkel een gezamenlijke ambitie op recreatie en de recreatiegebieden en maak daarbij het huidige maatschappelijke belang van de recreatiegebieden duidelijk. Kijk daarbij ook naar de in het verleden afgesproken ambitie op recreatie en de recreatiegebieden.

- Beschrijf de bestuursmodellen die passen binnen de uitgangspunten en antwoord geven op de beschreven knelpunten in het huidige model.
- Onderzoek de wijze waarop de scheiding van bestuurlijke en uitvoerende taken vormgegeven kan worden; dit onderzoek valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie.

Rand voorwaardelijk is daarbij gesteld:

1. een onafhankelijke procesbegeleider (projectleider).
2. de (vice)voorzitters bespreken de bestuursopdracht in de AB's van de recreatieschappen;
3. de bestuursopdracht betreft alle schapsbestuurders bij het proces. Met alle gemeenten worden gesprekken gehouden over hun wensen en ambities. Er zijn ook bestuurlijke trekkers nodig om deze bestuursopdracht te realiseren;
4. het betrekken van de stakeholders van de schappen, zoals RNH, Staatsbosbeheer en alle terrein beherende organisaties;
5. de opdracht moet voor de zomer 2020 zijn uitgevoerd in verband met het tijdig opstarten van nieuwe beheercontracten;
6. het eindproduct wordt voorgelegd aan de gemeenteraden en provinciale staten.

De heer Schalkwijk vraagt of het eindproduct ter besluitvorming wordt voorgelegd. De voorzitter zegt toe dit uit te zoeken, maar de inbreng vanuit de raden en Staten is in ieder geval erg belangrijk. Hoe dit precies vorm te geven wordt nog nader uitgewerkt.

De voorzitter geeft aan dat zeker voor Twiske Waterland de discussie met Staatsbosbeheer over de ondererfpachtconstructies van belang is. De voorzitters zijn hierover in overleg met Staatsbosbeheer en ook daar is lange tijd gediscussieerd en eergisteren hebben de voorzitters van de schappen - waar ondererfpachtconstructies aan de orde zijn - met de algemeen directeur van Staatsbosbeheer gesproken. Alles horende, ook de inbreng van Staatsbosbeheer, is men tot de conclusie gekomen dat ondererfpachtconstructies niet de grootste "kopzorg" zijn. Het gaat erom dat Staatsbosbeheer, als ook de recreatieschappen (allemaal overheden) dezelfde doelen nastreven en dezelfde wensen hebben om te realiseren in de recreatieschappen, dan wel de gebieden van Staatsbosbeheer. Met die constatering, kan men zo'n kleine "kopzorg" als ondererfpachtconstructies met elkaar oplossen conform de Metropoolgedachte, MRA en de visies, waaronder het Ambitiedocument. Het is een enorme doorbraak om dit praktisch en pragmatisch op te lossen, omdat Staatsbosbeheer en de recreatieschappen op hoofdlijnen dezelfde doelen voor de langere termijn nastreven. Hierin mag een discussie als

ondererfpachtconstructies geen belemmering zijn.

De heer Hegger las ook bij Staatsbosbeheer dat zij het beheer in de toekomst zelf wil gaan doen. Is dit ook ter discussie geweest en uitgesproken? De voorzitter zegt dat dit in de notitie staat die betrekking heeft op de vorige vergadering van de voorzitters, waarbij de voorzitters geschrokken waren van de scherpe toon die werd gebezigd en dat dit niet tot een oplossing leidt. Na die notitie is er flink doorgesproken en vervolgens is afgelopen maandag in een klein comité waar alleen de ondererfpachtconstructies aan de orde waren met Staatsbosbeheer doorgesproken en daar is deze intentie uitgesproken. Er is niet over gesproken dat Staatsbosbeheer het beheer naar zich toetrekt. Daarbij is ook aangegeven dat dit verhaal moet worden opgelost onder de paraplu van de governance opdracht, omdat men dit niet los van elkaar kan zien.

De heer Monen merkt op dat de kwestie van de ondererfpacht al decennia gaande is en het is fijn dat er een goed gesprek over gevoerd kan worden. De vraag is dan wel wat die praktische oplossingen zijn, omdat dit het knelpunt is waar het al jaren over gaat. De voorzitter begrijpt deze vraag, maar op dit moment zijn die stappen er nog niet en lijkt het er op dat dit technisch juridisch oplosbaar is.

De voorzitter geeft ten aanzien van de bestuurlijke stuurgroep aan dat alle deelnemers weergegeven zijn en dat sinds gisteren bekend is dat zij namens de gemeente Amsterdam door wethouder Van Doorninck en haar collega portefeuillehouders uit de andere stadsdelen aangewezen is als bestuurlijke trekker namens heel Amsterdam voor deze governance opdracht.

Er zijn twee bestuurlijke trekkers voor de kopgroep, namelijk de gedeputeerde en burgemeester Verkleij uit Uitgeest. De planning is van belang. De (vice)voorzitters vinden het belangrijk dat de onafhankelijk procesbegeleider (projectleider) niet alleen door de provincie wordt gefinancierd. Dit is met de provincie besproken en daarom wordt in alle AB's neergelegd om een bijdrage te leveren aan het onafhankelijk procesleiderschap.

Het algemeen bestuur kan instemmen met de governance opdracht en met de financiële bijdrage van €12.000,- vanuit het schap voor een onafhankelijk procesbegeleider.

6. Rondvraag/Sluiting

De voorzitter vertelt dat de Watersportbond zich heeft gemeld, omdat zij een Optimist on Tour heeft en heel graag met watersportverenigingen en jachthavens wil kijken of zij jeugd aan het zeilen kan krijgen. De Watersportbond wil graag tijdens de volgende vergadering van 5 december a.s. in Edam-Volendam een presentatie geven.

Het algemeen bestuur gaat akkoord met het agenderen van een presentatie over Optimist on Tour door de Watersportbond.

De voorzitter bedankt de aanwezigen en sluit de vergadering om 17.30 uur.

Agenda Twiske–Waterland openbare vergadering AB

Datum	16-10-2019
Tijd	15:00 – 17:00
Locatie	Gemeentehuis Zaanstad, Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Voorzitter	Mw. S. Groenewoud
Omschrijving	Extra AB vergadering tbv het ambitiedocument

15/10 toegevoegd Voorzittersoverleg:

toegevoegd punt 3 stukken uit het voorzittersoverleg vanuit het besloten AB.

01	Opening en vaststelling agenda
01.a	Insprekers
02	Verslag extra AC vergadering Twiske–Waterland 3 september 2019
03	Ter kennisname: Terugkoppeling voorzittersoverleg recreatieschappen RNH 4 september 2019 + notitie van provincie "Bestuursopdracht governance- en beheerstructuur Recreatieschappen"
04	Presentatie van de Verkenning Waterland–Twiskepark door Lars van Hoften (UN studio/Groundforce)
04.a	Verkenning Waterland–Twiskepark
05	VISIE EN UITVOERINGSPROGRAMMA
05.a	Bespreking Ambitiedocument Twiske–Waterland
06	Rondvraag/sluiting
06.a	De volgende –reguliere– vergadering van het algemeen bestuur is gepland op 5 december 2019.

Verslag

Voorzittersoverleg -
Adviescommissie 3 september 2019
Dagelijks bestuur -
Algemeen bestuur -

Voorbereid door Kees Rood, Marijn Calkhoven
Bijlagen

AMBITIEDOCUMENT

Vanuit RNH werken wij voor Twiske-Waterland aan het ontwikkelen van een ambitiedocument. Een ambitiedocument dat de basis vormt voor toekomstbestendigheid en een goede balans tussen natuur, landschap en recreatie. De wereld om ons heen verandert steeds sneller, zo leert ons de (nationale) woonagenda, de bereikbaarheidsopgave, de energietransitie en klimaatadaptatie. Een woonagenda die voor de Metropoolregio Amsterdam betekent dat er honderdduizenden huishoudens bijkomen. Daarvan zal een aanzienlijk deel dicht op de recreatiegebieden van Twiske-Waterland komen wonen. Ook dit potentieel aan toekomstige bewoners zal het recreatieschap willen gebruiken voor ontspanning, natuurbeleving en vrijetijdsbesteding. Daar wil het recreatieschap op voorbereid zijn!

Agenda

1. **Duiden van de context en marsroute**
(waarom doen we dit en hoe willen we het proces gaan doen; Ambitiedocument en Uitvoeringprogramma.)
 2. **T.a.v. de huidige versie werkdocument ambitiedocument. (zie bijlage)**
(zitten we op de goede weg? Missen we nog dingen, zo ja welke?)
 3. **Rolverdeling en betrokkenheid,**
(hoe AC leden betrekken, welke rol nemen zij (bijv. schrijver, vormgever o.i.d.)
 4. **Communicatie-/participatiestrategie**
 5. **Vervolgkoers**
-

Aanwezigen

Lisa Klaver – gemeente Amsterdam
Saskia Beumer – Over-gemeenten
Ben Haisma – gemeente Zaanstad
Jasper Beekhoven – Recreatieschap Noord-Holland
Harry Buseman – gemeente Purmerend
Aline Tjalma – provincie Noord-Holland
Aysin Yavas-Aktas – gemeente Landsmeer
Mark Blomberg – Over-gemeenten
Kees Rood – Recreatieschap Noord-Holland
Marijn Calkhoven - Recreatieschap Noord-Holland

AC-vergadering ambitiedocument Twiske-Waterland

3 september 2019

1. Duiden van de context en marsroute

- De beoogde marsroute is; we maken een Ambitiedocument met daarin een uitvoeringsparagraaf. Gelet op de doorlooptijd en de gewenste betrokkenheid van stakeholders zal een knip tussen ambitiedocument (deel 1) en uitvoeringsparagraaf (deel2) noodzakelijk zijn. Het streven is om het ambitiedocument dit jaar af te ronden.
- Op de vraag of Raden en Staten ook worden betrokken in het proces om te komen tot een ambitiedocument wordt positief geantwoord.
 - Raden en Staten moeten in ieder geval de mogelijkheid krijgen om hun zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van het ambitiedocument. Beter is het om de Raden en Staten 'vroeg' in het proces te consulteren voor het verkrijgen van draagvlak.
 - Moet het ambitiedocument ook bij elke individuele gemeenteraad en in de Staten worden vastgesteld? Dat hangt af van de desbetreffende raad. Het is geen verplichting. Het is wel verstandig om het ambitiedocument te benutten voor vorming en toetsing van beleid.
- Ook organiseren dat op de bestuurderstafel de discussiepunten met elkaar worden besproken.
- Het ambitiedocument met uitvoeringsparagraaf krijgt een adaptief karakter, nieuwe ontwikkelingen, inzichten en ambities kunnen leiden tot een herijkte versie.
- Wat is haalbaar in doorlooptijd bij het betrekken van stakeholders en het betrekken van Raden en Staten.

2. T.a.v. de huidige werkversie ambitiedocument.

De AC-leden kregen de vraag mee om een analyse te maken van de relevante visie- en beleidsstukken. Zij adviseren een aantal daarvan te verwerken in de ambities en uitvoeringsparagraaf.

- Aansluiting zoeken bij de MRA en Wetlands opgaven is essentieel, hoe dat vorm te geven en welke opgave voor TW relevant zijn is nog (bestuurlijk) een vraagstuk.
- In het concept is niet overal duidelijk over welk gebied het gaat, is dat alleen Twiske, of Twiske en Waterland. De recreatieve, natuurlijke en landschappelijke kenmerken van de twee gebieden verschillen.
- In Beemster zijn de bestaande kernwaarden al geïnventariseerd en benoemd. De Wereld Erfgoed status bepaalt wat waar wel/niet kan. Voor de Beemster is behoud van het karakteriserende open landschap leidend.
- Amsterdam heeft een nota Duurzaam Landschap opgesteld. In deze concept nota wordt een inventarisatie gemaakt van wat er allemaal gebeurd, hier op een slimme manier aantakken en gebruik maken van elkaars kracht.
- Uit de inventarisaties voor de omgevingsvisie komt de *natuurcomponent* voor Oostzaan heel belangrijk naar voren, zowel voor de politiek als voor de bewoners. Dit nog scherper benoemen in het ambitiedocument. *Hoe borgen we die balans tussen natuur en recreatie?*
- Zaanstad heeft een *Groen en Waterplan + uitvoeringsprogramma*. Er is een analyse nodig van de elementen uit dat beleid dat van toepassing is voor Twiske-Waterland.
- De provincie heeft voor het NNN gebied de *Wezenlijke kenmerken en waarden* (WKW) geïnventariseerd. Hier worden ruimtelijke initiatieven al aan getoetst, ongeacht de zonering. Belangrijk is dat we de Impact op natuur ook bij een zonering kunnen benoemen. *Het is altijd maatwerk.....*

- Doelgroepenbeleid, welke bezoekers komen er? Herkomstonderzoek... (SBB onderzoek), vormt de basis met het hoofdstuk over *Identiteiten*,
- Koppeling leggen met de individuele omgevingsvisies van de afzonderlijke gemeenten.

3. Rolverdeling en betrokkenheid

Bestuurders zijn in de maanden hiervoor al geconsulteerd. Daaruit komt een de lijst van actiepunten voornemens en wensen beschikbaar voor met name de uitvoeringsparagraaf.

- AC-leden kunnen/willen wel meedenken en meepraten RHN neemt de rol van penvoerder, AC-leden lezen mee.
Tegenstrijdige ambities punt van discussie met bestuurders...
In Uitvoering zit er wel meer in dan alleen meelezen.....
Wel laten vaststellen van het Ambitiedoc. door raden/staten

4. Communicatie-/ participatiestrategie

Decommunicatieactiviteiten om te komen tot het ambitiedocument moeten in het procesplan nog worden uitgeschreven. De communicatieparagraaf in het Ambitiedocument beschrijft hoe om te gaan met participatie wanneer we tot uitvoering willen overgaan van elementen in het uitvoeringsprogramma.

- Bestuurders vaker bij elkaar voor meer betrokkenheid en eigenaarschap
- Tegenstrijdige ambities punt van discussie voor bestuurders
- Raden en Staten betrekken, nader uitwerken welke vorm/hoe vaak en welk niveau. Nu met name gericht op het Ambitiedocument. Gezien de tijd hier nu geen breder participatieproces toepassen.
- Ook de verschillende projectleiders/communicatieadviseurs rondom de omgevingsvisies betrekken. Zeker als het gaat over de participatie in de individuele samenlevingen is afstemming nodig.
- Bij de uitvoeringsparagraaf ook participatie toepassen in bredere zin. *Wat is dan de participatievraag die wij kunnen stellen, wat is het participatieniveau, welke invloed hebben raden/staten dan nog ? Wat is de 'waarde' van de inbreng i.r.t. de directe of indirecte consequenties die inwoners merken. > nader uitwerken*

5. Vervolgkoers

- We werken in gezamenlijkheid toe naar een 80%versie van het ambitiedocument.
- AC-leden maken opmerkingen/aanvullingen in het ambitiedocument en sturen dit voor dinsdag 10 september aan RHN toe.
- RHN maakt een analyse van de discussiepunten die voorkomen uit de verschillende ambities. Dit agenderen we voor het DB en AB
- Het uitwerken van participatieve varianten is nog te vroeg. De onderwerpen waarop eventueel participatie plaatsvindt is nog niet bekend, dus de keuze is nu ongefundeerd.
- Het belang van inwoners niet uit het oog verliezen, enerzijds is dit de recreant en anderzijds zijn die inwoners.
- In het AB iets kunnen zeggen over de investeringskosten die tot op heden voor dit traject zijn gemaakt. Dit zijn kosten voor het inspiratiedocument (UN-studio), externe inhuur (BMC) en tijdsinvestering door RHN.

WATERLAND-TWISKEPARK

Inspiratie voor een toekomstbestendige ambitie van recreatieschap Twiske-Waterland.

INHOUDSOPGAVE

De energie rond Twiske-Waterland	4
Metropolitane landschapsparken	6
De kwaliteit van Twiske-Waterland	8
Toegangspoorten	10
Netwerkbeleving	12
Platform voor beleving	14
Win-winsituaties: nieuwe diensten die verbinden	16

VERKEN MET ONS DE TOEKOMST VAN TWISKE-WATERLAND

Elk landschap heeft zijn eigen kwaliteiten, die aansluiten bij de behoefte van de mens. Vanaf 2018 werken we vanuit Recreatie Noord-Holland daarom aan nieuwe, passende ambities voor de recreatiegebieden. Het doel is om ze op alle fronten toekomstbestendig te maken, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van nieuwe diensten waarin de recreant zelf een actieve, centrale rol speelt.

Nieuwe recreatie voor nieuwe tijden

Om deze diensten te ontwikkelen, moeten we voorbij het klassieke idee van de recreant. In de jaren ’60 en ’70, toen het Twiske is ontworpen, was recreatie een bezigheid buiten werktijd, in een afgesloten gebied. De mens werd gerecreëerd. Nu, mede door digitalisering, vindt de mens zijn eigen weg in het landschap. Een zoektocht naar rust, ruimte, ontdekking, unieke belevenissen, zingeving en creatie. De mens wil nu en moet zelf op nieuwe manieren kennis kunnen maken met het landschap. Passend bij de huidige tijd.

Het landschap onder druk

De uitdaging in het nadenken over de functie van het landschap, is te zorgen dat het landschap beleefbaar blijft. In het gevecht tussen functies, van woningbouw tot voedselproductie en van natuur tot energie, dreigt de beleving van het landschap namelijk achter te blijven. De vraag is dus hoe mensen het cultuurhistorische landschap, voedselproductie en biodiversiteit kunnen blijven beleven. Want zonder positieve beleving, geen betrokkenheid en geen waardering. En zonder waardering voor de rijkheid van het landschap, komt de schoonheid en historie van het landschap onder druk te staan.

Het belang van beleving

Dat is de opgave voor Twiske-Waterland. Want, verbeteren we de belevingswaarde niet, dan is de vraag of het landschap onder druk van verstedelijking en klimaatverandering nog wel voor rust, inspiratie en ontspanning kan blijven zorgen. Door zijn nabijheid bij de stad zien wij in Twiske-Waterland juist een metropolitaan landschapspark dat bewoners, stedelingen, ondernemers en toeristen deze kwaliteiten biedt. Zonder kopje onder te gaan aan de druk van woningbouw, grootschalige industriële voedselproductie en massatoerisme. Dat is de opgave voor Twiske-Waterland.

Vogelkijkhut Ilperveld

MENSEN VOELEN DE DRUK VAN VERSTEDELIJING

Door verstedelijking staat de mens in de stad en in de omliggende dorpen onder druk. Zo verwacht de VN dat 68% van de wereldbevolking in 2050 in stedelijk gebied leeft. Dit heeft gevolgen voor het leven van mensen in de metropoolregio. De verwachting van het Planbureau voor de Leefomgeving en het Centraal Bureau voor de Statistiek is dat ook de bevolking in de vier grote steden in Nederland de komende decennia sterk zal blijven groeien.

De mens in de stad gaat op zoek naar rust en ruimte in regio. Een vlucht uit de drukte, weg van de steeds dichter bevolkte stad. De mensen in de omliggende dorpen zien hun omgeving veranderen. Onder meer door de vraag naar nieuwe woningen, de energietransitie, grootschalige voedselproductie en toenemend toerisme. Tegelijk zorgt digitalisering ervoor dat traditionele economische modellen niet altijd meer werken.

Het leven van mensen verandert nu al, en zal in de toekomst nog meer veranderen. Maar er bieden zich vooral ook kansen aan, bijvoorbeeld voor nieuwe verdienmodellen en samenwerkingen. Juist in Twiske-Waterland, een gebied dat zo dicht tegen Amsterdam en Zaandam aanligt, is het daarom van belang om mensen samen te brengen rond gedeelde belevenissen in het landschap. En vervolgens samen te werken om het nieuwe landschap vorm te geven. In de metropoolregio worden zij elkaars burens.

PILOTPROJECTEN

Proefopstelling voor verzilting van de polders. Doelen zijn CO2- en methaanreductie en de terugkeer van unieke flora en fauna.

Proefveldjes voor veenaangroei.

Dijkversterking, natuur en recreatie bij Markermeerdijken.

Pilotproject voor paludicultuur bij Nauerna. Onderdeel van het Innovatieprogramma Veen.

Beleefbaarheid van topnatuur is een van de ambities van Amsterdam Wetlands.

DE ENERGIE ROND
TWISKE-WATERLAND

Kijken we naar Twiske-Waterland, dan zien we al veel energie om na te denken over verstedelijking, en initiatieven om het landschap toekomstbestendig te maken. Deze energie is vooral gekoppeld aan de ontwikkeling van de metropoolregio. Zo maken partijen vanuit MRA Landschap een verhaal over de identiteit van de landschappen. Is er een verkenning van Job Cohen naar financieringsmogelijkheden voor investeringen in het landschap. En verbinden gebiedsateliers grote ruimtelijke opgaven met ambities en landschapskwaliteiten.

Mensen trekken zich niks aan van grenzen

Ook is er het besef dat nieuwe verbindingen tussen mensen, die voorbij gaan aan formele grenzen, nu al gelegd worden. “Mensen en bedrijven trekken zich niks van gemeente- of provinciegrenzen aan,” zo is in de discussienotitie ‘Op weg naar de MRA Agenda 2.0’ (April 2019) te lezen. “Daarom werken we als gemeenten en provincies samen aan de metropoolregio Amsterdam.” De MRA Agenda helpt

bij onderliggende afstemming, extra slagkracht, samenwerking vanuit de regio met het Rijk, het delen van kennis en ervaring, en het aanjagen van innovatie.

Samen klimaatverandering aanpakken

In al deze energie van samenwerkingen zijn er ook initiatieven om de gevolgen van klimaatverandering samen aan te pakken. Het lage grondwaterpeil in Waterland is bijvoorbeeld slecht voor de weidevogels, waaronder de grutto, en er gaan veel broeikasgassen de lucht in (Het Parool, 3-10-2018). Onderdeel van de oplossing kan bijvoorbeeld lisdoddeteelt zijn, waarbij het veen onder water komt te staan. Vanuit het Innovatieprogramma Veen zijn inmiddels pilotprojecten in Noord-Holland gestart.

Ook is topnatuur, en daarmee het waarborgen van biodiversiteit, een belangrijk uitgangspunt van Amsterdam Wetlands. Vier terreinbeherende organisaties, waaronder Recreatie Noord-Holland, hebben onder deze noemer een wenkend perspectief ontwikkeld voor een robuuster Laag-Holland in 2050, dat ook beleefbaar en goed bereikbaar is.

Vanuit Amsterdam Wetlands ontstaat veel nieuwe energie. Zo bundelt Vitaal Platteland, een nieuwe landelijke samenwerking,

initiatieven om Laag-Holland naar een koolstofarme economie te helpen, en een kringloopbouwlandbouw te ontwikkelen die in evenwicht is met de natuur.

De beleving blijft achter

In al deze energie blijft een belangrijk aspect van het landschap nog onderbelicht: de gezamenlijke, menselijke beleving van het landschap. We zien wel positieve voorbeelden van kruisbestuivingen, zoals de multifunctionele aanpak rond de versterking van de Markermeerdijk, waarin natuur en recreatie samenkomen. Maar daarbij geldt dat de waardevolle beleving, en het opschalen van initiatieven uitblijft.

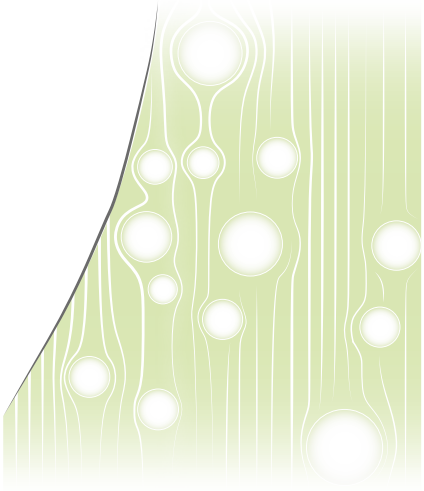
Met Amsterdam Wetlands hebben we ons verbonden aan een gezamenlijk verhaal, waarin ook beleving van het landschap nadrukkelijk een plek heeft. Maar het risico met zo veel energie op andere niveaus, is dat de beleving van recreatiegebieden waaronder Twiske-Waterland voor de toekomst achterblijft. De vraag is daarmee: hoe zorgen we niet alleen voor een leefbaar, maar ook beleefbaar Twiske-Waterland? Om deze vraag te beantwoorden, is het van belang eerst ons beeld van de buitengebieden bijstellen. In lijn met de ontwikkeling van de regio naar een metropolitaan landschap.

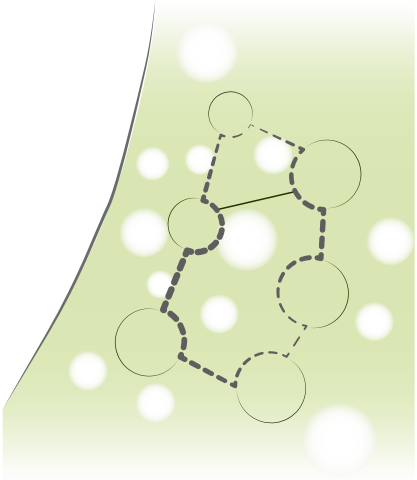
METROPOLITANE LANDSCHAPSPARKEN

Het nieuwe landschap in de metropoolregio Amsterdam bestaat niet langer uit steden in het groen, maar is één stedelijk, metropolitaan gebied, met daarin groene parklandschappen. In de metropoolregio Amsterdam zijn dit naast Twiske-Waterland bijvoorbeeld Spaarnwoude Park, het Alkmaarder- en Uitgeestermeer en Amstelland.

Wat deze landschapsparken uniek maakt hebben wij voor Spaarnwoude Park en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer in eerdere inspiratiedocumenten verkend. Spaarnwoude Park kent een unieke mix van hoge en lage energie. Het Alkmaarder- en Uitgeestermeer is een plek waar je als mens, in alle intimiteit, weer één kunt worden met de natuur. De vraag is nu, wat zijn de kwaliteiten van Twiske-Waterland, als we ernaar kijken als metropolitaan landschapspark?

Van ongedefinieerde bufferzones tussen steden...

...naar verbonden metropolitane parken.

DE BELEVINGSTUIN VAN DE METROPOOLREGIO

Twiske-Waterland is een parklandschap, direct buiten de stad. Door de combinatie van natuur, voedsel, cultuurhistorie en water is het te zien als de belevingstuin van de metropoolregio. Het heeft het karakter van een oud-Hollands landschap met zijn weidse uitzichten, verborgen schatten, cultuurhistorische pareltjes, en het typerende moerasland met veenweides en laagveen.

Tegelijk is het van oudsher een productielandschap voor voedsel. En dit landschap ligt direct boven Amsterdam. De spanning tussen stad en platteland is daarmee nergens zo goed voelbaar, als bij de overgang tussen de stedelijke gebieden van Amsterdam en Zaandam en Twiske-Waterland. Eenmaal in Twiske-Waterland vanuit de stad, dan beleef je het contrast. Een ontdekkingstocht door het landschap biedt dan rust, inspiratie en bezinning – overdag en ’s nachts.

AMSTERDAM WETLANDS EN VITAAL PLATTELAND

Het verhaal van Amsterdam Wetlands, en in het verlengde Vitaal Platteland, zorgt voor een goed kader voor de verdere ontwikkeling van de beleving van biodiversiteit, cultuurhistorie en voedselproductie in Twiske-Waterland. De initiatieven bieden ruimte voor nieuwe verbindingen tussen mensen, zoals het bij elkaar brengen van boer en stedeling rond voedselproductie. Maar ook het leren over – en waarderen van – belangrijke cultuurhistorie en natuur. Om Twiske-Waterland toekomstbestendig te maken, kunnen we de vele bestaande kwaliteiten uitbouwen en beleefbaar maken.

Amsterdam Wetlands ecologisch perspectief in vier lagen

“Amsterdam krijgt 12.000 hectare achtertuin.”
– Parool 16 juli 2018 over het initiatief Amsterdam Wetlands

“Het metropolitane landschap is de nieuwe openbare ruimte.”
– Gehoord door Cees van Wijnen, secretaris Ruimte voor MRA-deelregio Zaanstreek-Waterland, in een eerdere metropoolregio-bijeenkomst en gequoot in de ontwerpessie voor Twiske-Waterland

DE KWALITEITEN VAN TWISKE-WATERLAND

Welke kwaliteiten op het gebied van biodiversiteit, landschap, voedsel en cultuurhistorie heeft Twiske-Waterland in huis, die we beter beleefbaar kunnen maken?

Voedsel

De Beemster staat bekend om zijn kaas. Een voorbeeld van duurzame kaasproductie is de nieuwe kaasmakerij van CONO kaasmakers, die vanaf 2020 klimaatneutraal moet kunnen produceren. Ook wil het bedrijf een deel van de oude kaasmakerij omvormen tot beleavingscentrum. Maar voedselproductie speelt ook op andere, kleinschaligere manieren een belangrijke rol.

Zorgboerderij De Marsen in het Twiske bijvoorbeeld doet aan kringlooplandbouw: een duurzame manier van voedselproductie, met een nadruk op hoge kwaliteit door kleinschalig en natuurgetrouw te werken. En in het restaurant van Twiske Haven staan streekproducten op de kaart. Sla en kruiden uit de Twiske moestuin, lokaal bier, en natuurvlees van Schotse Hooglanders.

Recreatie en voedselproductie zijn nu vaak nog gescheiden, dit terwijl Twiske-Waterland een lange historie heeft op het gebied van voedselproductie. Toch is voedselbeleving nu vaak niet meer dan het consumeren zelf, of het bekijken hoe iets gemaakt wordt. Juist in een samenleving waar bewust eten belangrijk is, biedt voedselbeleving kansen. De beleving moet van extractie naar co-creatie. Mensen uit de omliggende steden kunnen er nog meer onderdeel van zijn. Het samenwerkingsverband Voedsel Verbindt, waarin partijen werken aan een circulair en duurzaam regionaal voedselsysteem voor de metropoolregio, biedt aanknopingspunten voor nieuwe belevenissen.

Historische positie voedselproductie

Cono-fabriek

Boer aangesloten bij Waterlant's Weelde; lokale voedselproductie

Biodiversiteit

Vogels, Schotse hooglanders en vlinders zijn voorbeelden van fauna die Twiske-Waterland bijzonder maken. En redenen waarom mensen naar het recreatiegebied komen. Door het gebied een voorloper te maken in het omkeren van monocultuur, en in te zetten op biodiversiteit, wordt het aantrekkelijk voor mensen uit de steden die lokale fauna willen ontdekken. En voor kinderen in de stad is Twiske-Waterland de kans om kennis te maken met de natuur.

Vanuit Amsterdam Wetlands werken partijen al aan de uitruil tussen landbouw en natuur, om een diverser landschap mogelijk te maken. De ambitie hiervan is topnatuur met ruimte voor dieren als de otter, zeearend en purperreiger. Op nationaal niveau is de provincie sinds december 2018 aangesloten bij het Deltaplan Biodiversiteit. En op Europees niveau zorgen de richtlijnen van Natura 2000, het netwerk van beschermd natuurgebieden in Europa voor behoud en vitaliteit van de natuur voorbij de landsgrenzen.

Laagland moerascorridor uit het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland

Veenaangroei bij de Volgermeerpolder, van giftige dumpplaats tot natuurgebied

Vogelspotten bij het Ilperveld

Cultuurhistorie

Waterland heeft met De Beemster en de Stelling van Amsterdam twee vermeldingen op UNESCO-werelderfgoedlijst. Naast deze twee landschappen van wereldniveau, zijn de Zaanse Schans en historische dorpen als Ransdorp, Durgerdam en Jisp van grote cultuurhistorische waarde.

Ook huisvest het gebied verhalen en vergezichten met landelijke bekendheid. Denk bijvoorbeeld aan museum Het Schooltje van Dik Trom in Etersheim, waar schrijver Cornelis Johannes Kieviet begon als onderwijzer. Ook zijn de landschappen uit 17e-eeuwse schilderijen van het Rijksmuseum nog te zien. De beleving van het landschap van wereldniveau en de verhalen kunnen we verbeteren door betere bereikbaarheid. Hiervoor zijn duidelijke toegangspoorten en hotspots – bijvoorbeeld voor educatie – nodig, waardoor bezoekers de cultuurhistorie van Twiske-Waterland beter kunnen beleven. Tegelijk zorgen deze plekken voor beter beheersbare toeristenstromen, waardoor bewoners van dorpen de rust kunnen blijven ervaren.

Molens van de Zaanse Schans

Rijksmuseum schilderij Weide met koeien aan het water (1895-1904) van Willem Maris.

TOEGANGSPOORTEN

Beleefbaarheid begint bij bereikbaarheid. De kwaliteiten van Twiske-Waterland op het gebied van biodiversiteit, voedsel en cultuurhistorie, zijn nog onbekend bij het grote publiek, en het landschap is op macroniveau nog niet goed bereikbaar. Om de bereikbaarheid te verbeteren, zijn sterke toegangspoorten nodig.

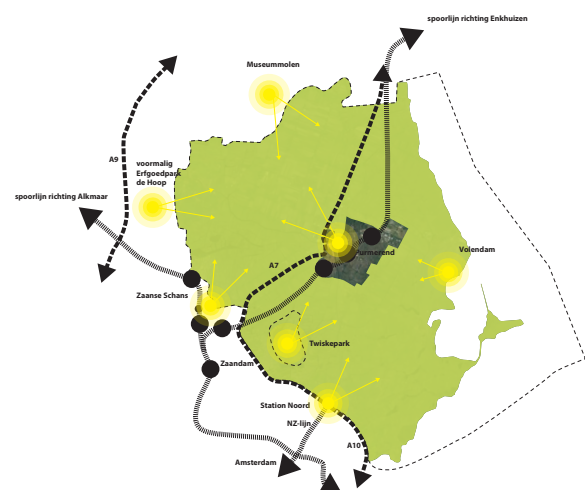
Buitenpoorten en hotspots

Met het initiatief Buitenpoorten werkt de provincie al aan verbetering. Buitenpoorten zijn stations op het snijvlak van stad en land, die als startpunt gebruikt kunnen worden om van het buitenleven te genieten. Voor Twiske-Waterland zou de eindhalte van de Noord-Zuidlijn een Buitenpoort kunnen worden. Zo begint de beleving direct vanuit de stad. Ook de toekomstige ontwikkeling van de A7-corridor, biedt kansen voor een nieuwe toegang tot Twiske-Waterland.

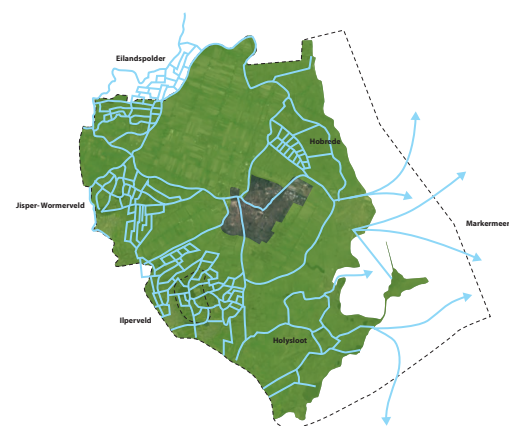
Voor toeristen zijn de toegangspoorten zelf grote belevenissen. Voor de stedeling zijn de toegangspoorten het begin van de beleving van het landschap. Om het netwerk te activeren kunnen we hotspots omvormen tot toegangspoorten tot het gebied. Denk hierbij aan Zaanse Schans, voormalig Erfgoedpark De Hoop, Molen de Breek, de CONO-fabriek, Museummolen Schermerhorn, het bezoekerscentrum van Landschap Noord-Holland, en voor de stedeling metrostation Amsterdam Noord.

Twiskepark

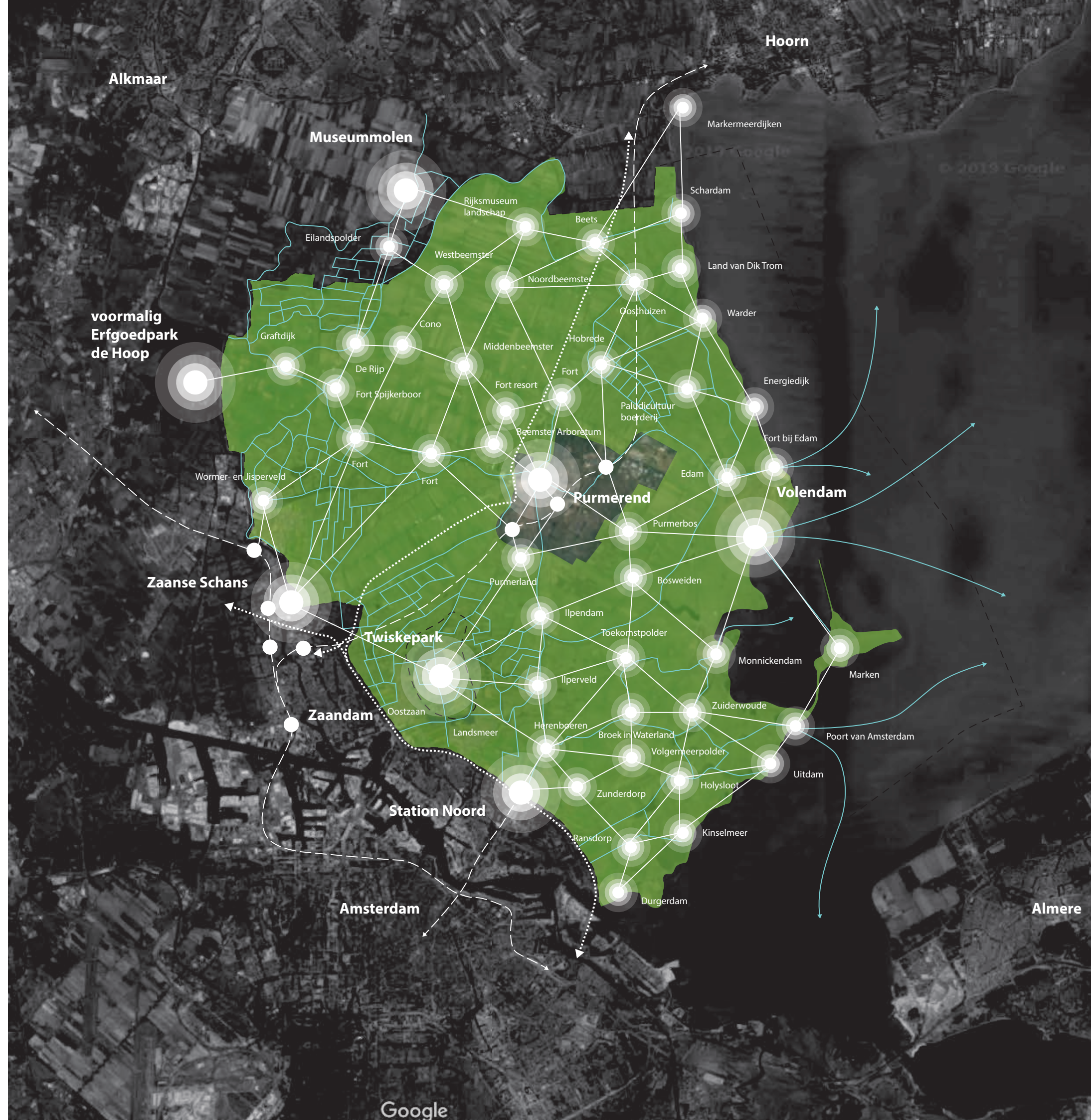
Ook het Twiske kan uitgroeien tot een belangrijke hotspot in Waterland door de parkachtige kwaliteiten in ontwikkeling en marketing te benadrukken. Een subtiele toevoeging in de naam zou dit voor bezoekers al duidelijk kunnen maken: Twiskepark. Zo gaat het van een tussenwater, de historische betekenis van "Twiske", naar een echte bestemming. Het benadrukt de kwaliteiten Twiske als intiem park enerzijds, en geeft een contrast met de weidse uitzichten van Waterland anderzijds.

Buitenpoorten voor Waterland

Waternetwerk in verbonden clusters waarin je kunt dwalen

NETWERKBELEVING

Eenmaal vanuit een toegangspoort in het landschap, dan biedt Twiske-Waterland een landschap waar je veel kunt ontdekken. Reizend van dorp naar dorp kun je onderweg natuur, cultuur en historie – van het landschap en van voedsel – tegenkomen. De manier waarop je reist is nauw verbonden met wat je ontdekt. Van een triatlton tot een fietstocht en van varen tot wandelen. Elke manier van transport laat je het afwisselende landschap op een andere manier zien.

Deelbare vervoersmiddelen

Deze reiservaring kunnen we uitbouwen. Twiske en Waterland hebben namelijk beiden een sterk routenetwerk. Voor wandelaars en hardlopers, fietsers, ruiters en schippers. De eerdergenoemde versterking van hotspots en toegangspoorten, maakt reizen door het landschap makkelijker. En de reiservaring kunnen we verder versterken door deelbare vormen van vervoer. Kijk ter inspiratie bijvoorbeeld naar de Witte Fietsen op de Hoge Veluwe. Dit deelmodel is voor Twiske-Waterland niet alleen toepasbaar op fietsen, maar ook elektrisch varen.

EEN WEEKEND WATERLAND IN 2025

Wat zijn de kansen om Waterland en Twiskepark te beleven, en tegelijkertijd bij te dragen aan oplossingen voor grote maatschappelijke vraagstukken? Ter inspiratie het verhaal van het fictieve weekend van Tijs en Luuk in Waterland, in 2025.

Tijs’ weekend begint bij zijn woning in De Pijp, waar hij op de metro stapt richting Amsterdam-Noord. Een kwartier later komt hij aan bij de eindhalte van de Noord-Zuidlijn. Tijs is lid van het Waterland-platform. Hierdoor kan hij met zijn Waterland-app gebruikmaken van fietsen, kano’s en andere vervoersmiddelen in het gebied. Met zijn smartphone opent hij een e-step en rijdt hij direct Waterland in. Tijs fietst met zijn Witte Waterlandstep langs de Iisdoddevelden, waar hij de sigaren ziet wuiven in de wind. Tussen het riet staan enkele pop-up-cabins: flexibele, kleine huisjes op palen, waar je kan overnachten.

De klantreis van de “co-creant”

In onze netwerksamenleving, vinden verbindingen niet alleen plaats in het landschap. Mensen en organisaties werken samen voorbij de grenzen van het landschap. Een trend die ook in ‘Op weg naar de MRA Agenda 2.0’ helder staat beschreven. Van deze genetwerkte energie kunnen we gebruikmaken om de beleefbaarheid van biodiversiteit, cultuurhistorie en voedsel te vergroten. Ten eerste kunnen we diensten ontwikkelen met en voor de gemeenschap, waardoor mensen en organisaties samen nieuwe initiatieven kunnen ontwikkelen. Zo begint en eindigt de klantreis van de recreant niet meer bij de poort van het landschap, maar blijven mensen betrokken bij Twiske-Waterland als “co-creant”: de maker van zijn of haar eigen belevenis.

Bij Twiskepark heeft Tijs met zijn goede vriend Luuk afgesproken om in het groen dieren te spotten. Hij parkeert zijn fiets bij een gemarkeerd overstappunt, en haalt een Waterland-kano van het slot. Samen varen ze langs de Schotse Hooglanders en in de verte zien ze de kinderen in het water springen. Sinds kort is de verbinding van Twiskepark met de omgeving flink verbeterd. Via het Ilperveld, waar het veen sinds enkele jaren weer aangroeit, dwalen ze langs slootjes en rietkragen langzaam richting het Jisperveld, het grootste veenweidegebied van West-Europa. Bij zonsondergang zien ze dit jaar voor het eerst een otter met jongen.

Na het eten gaat Tijs nog naar de toekomstpolder. Een kleinschalige droogmakerij die sinds enkele jaren onderdeel is van een pilotproject voor innovatieve ontwikkelingen. Hier wordt energie opgewerkt en vervolgens opgeslagen in een polderbatterij. Ook is het een plek om nieuwe vormen van precisielandbouw te testen. De zon gaat langzaam onder. Liggend op zijn rug in het veld, kijkt Tijs naar een overvliegende drone. Als een kwetterende vogel beweegt de drone heen en weer, terwijl hij werkt aan de voedselproductie voor morgen.

Ten tweede maken we Twiske-Waterland weer relevant, door bestaande energie op te schalen en samen te brengen met nieuwe diensten die de beleefbaarheid van natuur, cultuur en historie vergroten. We gaan zo van recreatieschap naar platform voor beleving van het metropolitane landschap. In het laatste deel gaan wij hier verder op in.

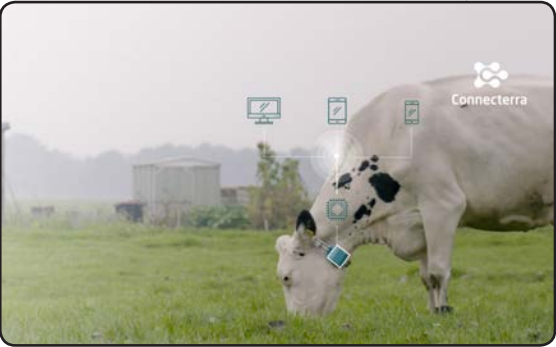
Ze stappen uit bij een van de vele verborgen vogelkijkhutten. De hut is onderdeel van een groot netwerk van natuurbelevingspaviljoens. Als lid van de Waterland-community kunnen ze hier overnachten, zodat ze ’s morgens als eerste de zeearend over kunnen zien vliegen.

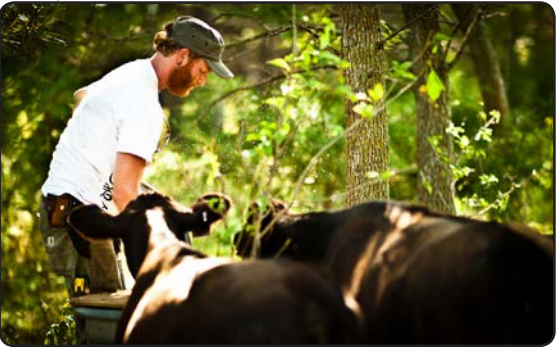
Aan het eind van de middag gaat Tijs naar zijn boer voor verse groenten. Tijs is lid van een kleinschalig, gemengd boerenbedrijf. Hij investeert samen met anderen in deze professionele boer, die voedsel produceert exclusief voor de leden van de community – ook wel bekend als Herenboeren. Op de boerderij komt hij zijn bovenbuurman uit De Pijp tegen, die investeert in dezelfde boer. Ze besluiten samen bij de boerderij te blijven voor het avondeten.

De volgende ochtend varen ze naar het volgende overstappunt en pakken een e-step richting de Beemster. Ze zien al gelijk een toerist met een virtualrealitybril, die de exacte locatie van een schilderij uit het Rijksmuseum in het echt wil meemaken. Een groepje “museumbezoekers in het landschap” loopt door naar het winkeltje van de CONO Kaasmakers om originele Beemsterkaas te kopen.

Tijs en zijn vriend Luuk fietsen verder langs de oude stolpboerderijen. Luuk wil even stoppen, omdat hij een bericht krijgt dat hij melk en yoghurt op kan halen, gemaakt door de koe die hij huurt. Dit weet hij, omdat hij meedoet met het Rent-a-Cow-programma. De koe is uitgerust met sensoren, waardoor hij op elk moment van de dag kan zien hoe het met de koe gaat.

Voordat de vrienden afscheid nemen, wandelen ze kort door het Purmerbos. Het is een van hun favoriete wandelplekken, omdat de scheidslijn tussen landbouw en bos hier is vervaagd. Bomen geplant op landbouwgrond zorgen voor CO2-compensatie. En tegelijk grazen de koeien nog steeds onder de bomen. De Beemster Boskaas die hier vandaan komt, is favoriet bij stedelingen. Smaakt heerlijk, is regionaal geproduceerd, en voordelig door een gunstige CO-beprijzing.

PLATFORM VOOR BELEVING VAN HET METROPOLITANE LANDSCHAP

Onder druk van verstedelijking ontstaan eenzijdige claims op het landschap. Van woningbouw en landbouw tot energie, natuur en recreatie. Het risico is dat in plaats van samenwerking een gevecht ontstaat, waarin alleen winnaars en verliezers zijn. En in deze hectiek van nadenken over de functie van het landschap, vergeten we soms het belang van beleefbaarheid voor de mens. Van biodiversiteit, van cultuurhistorie en van voedselproductie.

Twiske-Waterland is door zijn ligging vlak boven Amsterdam en naast Zaandam bij uitstek de plek waar juist de verbinding tussen mensen in de metropoolregio centraal kan staan. Een kans om je burens in de metropoolregio te leren kennen, en ermee samen te werken.

Een platform dat zorgt voor gezonde creatieve spanning, in plaats van een gevecht, en tegelijk de beleefbaarheid van het landschap aanjaagt is daarom in Twiske-Waterland van groot belang. Een centrale verbinder of node in het netwerk van mensen en organisaties, die nieuwe diensten ontwikkelt waardoor natuur, historie en voedsel beleefbaar en gewaardeerd worden. Het recreatieschap wordt zo mede-ontwikkelaar van diensten, en beheerder van een (digitaal) platform voor co-creatie.

DIGITALISERING VERSTERKT CO-CREATIE

Deze uitwisseling van diensten komt samen in een platform, dat gebruikmaakt van de mogelijkheden van digitalisering. In plaats van een eenmalige aankoop, zijn mensen als lid van het platform nauw betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe diensten om het landschap te beleven. Denk ter inspiratie aan De Correspondent, waar lezers niet langer passief zijn maar actief in co-creatie meewerken aan kwaliteitsjournalistiek rond actuele vraagstukken. Ze veranderen van krantenlezer aan de keukentafel, naar een betrokkene die vanuit zijn of haar expertise meedenkt over vragen die spelen in de samenleving. Dit is co-creatie.

Een digitaal platform waarin mensen in gemeenschap samenkomen rond biodiversiteit, cultuur en voedsel in Twiske-Waterland, maakt veel verschillende win-winsituaties mogelijk. Voor lokale ondernemers kan het bijvoorbeeld makkelijker worden om een directe afzetmarkt te vinden voor producten. Data gedeeld door stedelingen kan inzicht geven waar hun voedselbehoefte ligt. Of door middel van regionale crowdfunding kunnen organisaties

nieuwe diensten ontwikkelen, waardoor vergeten verhalen opnieuw ontsloten worden. De stedeling wordt zo consument en co-financier van regionale innovatie.

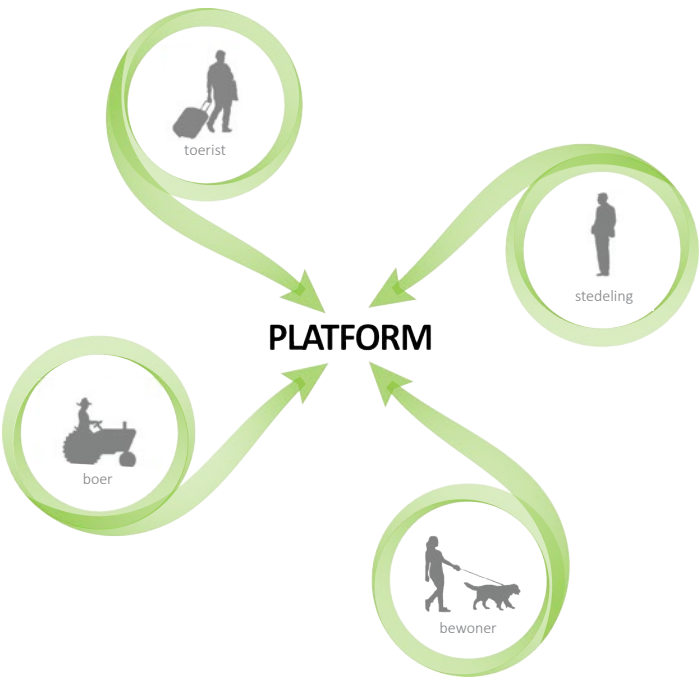
En het digitale platform geeft de stedeling voordelen. Denk aan gratis aardappelen of energie, tips van bewoners voor de mooiste ontdekkingen, en toegang tot speciale events. Maar betrokkenheid bij het platform geeft vooral een goed gevoel om samen, heel concreet, verantwoordelijkheid te nemen voor het metropolitane landschapspark Twiske-Waterland. Een goede buur, direct verbonden door middel van digitale media, in plaats van een onbekende in de stad. Een gemeenschappelijke metropoolregio.

Het platform vergroot zo de betrokkenheid van mensen en organisaties bij het landschap van Twiske-Waterland. Dit platform kunnen we in co-creatie ontwikkelen, met de mensen en organisaties die nu al voorbij traditionele grenzen werken. Een platform van en voor de gemeenschap, waarmee we monopolieposities en een monofunctioneel landschap voorkomen.

DIENSTEN VERGROTEN BETROKKENHEID

Het idee van organisaties als ontwikkelaars van diensten, in plaats van alleen producten, zien we in veel verschillende sectoren terug. Denk bijvoorbeeld aan de opkomst van een dienst als Netflix, het platform dat de manier waarop we televisiekijken heeft veranderd. Of Greenwheels, een platform waarmee we gaan van autobezit naar autodelen. Maar de uitwisseling van diensten kan ook direct tussen mensen zijn, zoals Timebanking laat zien. Geef één uur van je tijd aan iemand anders, en ontvang één tijdtegoed die je later weer in kunt zetten als je zelf iets nodig hebt. Van juridisch advies tot schoonmaakhulp.

Passen we het idee van het dienstenmodel toe op recreatie, dan gaan we voorbij het idee van een kaartje kopen bij de slagboom of attractie. En daarmee voorbij aan het idee dat je het gebied weer in gaat en er weer uit, waarna de ervaring ophoudt. In plaats daarvan gaat het om diensten ontwikkelen waardoor mensen zich verantwoordelijk voelen voor hun directe omgeving, en het delen van middelen voor allerlei doeleinden: van samenwerken aan lokale voedselproductie tot samen leren over natuur en cultuurhistorie. Van kaartjes verkopen, naar het ontwikkelen van waardevolle diensten die betrokkenheid en waardering vergroten.

WIN-WINSITUATIES: NIEUWE DIENSTEN DIE VERBINDEN

Het doel van recreatieschap Twiske-Waterland als platform voor beleving van het metropolitane landschap, is win-winsituaties creëren. Zo worden biodiversiteit, cultuurhistorie en voedsel beleefbaar voor mensen. De duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties kunnen de leidraad zijn voor nieuwe diensten en win-winsituaties die het platform mogelijk maakt.

Nieuwe generaties kunnen leren over historie en natuur, vlak buiten de stad. We kunnen samen zorgdragen voor de natuur op land en in het water. Meewerken aan circulaire, regionale voedselproductie. Maar ook nieuwe verdienmodellen en afzetmarkten voor lokale ondernemers ontwikkelen, waardoor we zorgen voor inkomenszekerheid. UNWTO, de toerismeorganisatie van de VN, heeft de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen vertaald naar de toerimesector op tourism4sdgs.org.

Door zulke belevenissen vergroten we het besef dat een metropolitaan parklandschap van onschatbare waarde is voor de gemeenschap, en een toekomstbestendige metropoolregio. We stellen tot slot twee pilotprojecten voor, die laten zien hoe zo'n win-winsituaties kan ontstaan.

Historische landschappen uit het Rijksmuseum

Deze belevenis vergroot waardering voor het cultuurhistorische landschap, door landschappen van schilderijen in het Rijksmuseum te verbinden aan nieuwe hotspots in Twiske-Waterland.

Win: Waardering voor het behoud van het cultuurhistorische landschap bij stedelingen. Educatief element voor kinderen.

Win: Inkomsten voor beheer en onderhoud van het landschap en lokale ondernemers. Toer-istenstromen zijn beter te begeleiden naar hotspots, waardoor historische kernen in de luwte blijven en niet overspoeld worden door massatoerisme.

Samenboeren

Deze belevenis vergroot waardering voor regionale voedselproductie, en verbindt mensen rond bewust eten. Gebaseerd op het succesvolle bestaande idee van Herenboeren, kunnen mensen door middel van Samenboeren investeren in een voedselproductie door een boer in de regio.

Win: Bewustwording en betrokkenheid bij duurzame voedselproductie in de metropoolregio.

Win: Nieuwe afzetmarkt voor boeren en de stedeling wordt co-financier van het kleinschalige boerenbedrijf in de regio.

“In het landschap gaat het niet om winnaars en verliezers, maar om samenwerken en multifunctionaliteit.”

— Ruurd Priester, medeoprichter Groundforce Studio

“We hebben nieuwe coöperaties en commons nodig op het gebied van belevingen.”

— Saline Verhoeven, projectleider Landschap en Cultuurhistorie, Landschap Noord-Holland

“Ik wil niet gerecreeërd worden.”

— Michel Veldkamp, landschapsarchitect provincie Noord-Holland

“Je vindt hier iets anders dan in de stadsparken. Dit is het gebied waar je doorheen kan fietsen van dorp tot dorp, vogels hoort, en verderop kan zeilen.”

— Marja van Nieuwkoop, strategisch beleidsadviseur landschap, Gemeente Amsterdam

COLOFON

Amsterdam, juni 2019

Recreatie Noord-Holland NV

Jos Gilliam
Kees Rood
Elise Bos Eyssen
Henny Scholten

UNS UNSTUDIO

Caroline Bos
Astrid Piber
Lars van Hoften
Nathan Ngo

Groundforce. Studio

Matthijs ten Berge
Ruurd Priester
Twan Eikelenboom

Deelnemers ontwerpessie 2 mei

Ben Haisma
- Gemeente Zaanstad

Marja van Nieuwkoop
- Gemeente Amsterdam

Philip Peletier
- Gemeente Zaanstad

Michiel Veltkamp
- Provincie Noord-Holland

Saline Verhoeven
- Amsterdam Wetlands

Cees van Wijnen
- Gemeente Purmerend en MRA

Bestuursvoorstel Algemeen Bestuur

Datum vergadering	
Adviescommissie:	3 september 2019
Dagelijks bestuur	25 september 2019
Algemeen bestuur	16 oktober 2019

Onderwerp
Procesvoorstel Ambitiedocument Twiske-Waterland

Kernboodschap
Bestaand beleid voor beheer en ontwikkeling van Het Twiske werd in 2009 geformuleerd. In een ander maatschappelijk en economisch tijdsgewricht dan vandaag. Ontwikkelingen zijn sindsdien snel gegaan en de toenemende druk op de gebieden maakt dat de ambitie voor de taken en rollen van het recreatieschap moet worden herijkt. Geladen met de blik van experts, bestaande opgaven en beleidsontwikkeling in MRA-verband en tenslotte de inbreng van lokale en regionale politiek, wordt dit ambitiedocument voor Twiske-Waterland aangeboden. Een basis voor dynamische ontwikkeling en beheer in de komende decennia.

Het algemeen bestuur besluit:
1. Kennis te nemen van de Presentatie door UN Studio 2. Vast te stellen: Verkenning 'Waterland-TwiskePark' 3. Vast te stellen: ambitiedocument Twiske Waterland 4. De eerste jaarschijf van het meerjarenuitvoeringsprogramma uit te werken in het Jaarplan 2020

Bestuurlijke achtergrond
▪ Besluit AB 6 december 2018, nr., 13: procesvoorstel ambitiedocument, budgetbesluit en aanpak expertbijeenkomst. ▪ Besluit AB 21 maart 2019, nr. 4: uitvoering projectvoorstel ambitiedocument.

Onderbouwing besluit
De opdracht voor uitwerking van een ambitiedocument heeft na een expertbijeenkomst in mei dit jaar een eerste element opgeleverd voor het ambitiedocument: de Verkenning 'Waterland-TwiskePark'. Tegelijkertijd werd een bestuurlijke consultatieronde gehouden waarmee de relevante beleidsdoelen uit de coalitieprogramma's van provincie en deelnemende gemeenten werden opgehaald. Beide elementen zijn basis voor een ambitiedocument met een uitvoeringsprogramma. Gelet op het tempo en complexiteit van de ontwikkelingen in MRA-verband wordt in het procesvoorstel voor de participatie aan gegeven dat een adaptief karakter passend is bij het uitvoeringsprogramma. Voor actualiteit is jaarlijkse toetsing aan einddoel en toevoeging van een vierde jaarschijf voorzien. Daarmee is koppeling met de meerjarenbegroting geborgd.

Risico's besluit

Nog in te vullen. Denk aan discrepantie tussen de uitkomsten van participatie en toekomstbeelden of (tempo/richting) invulling MRA-opgaven

Bijdrage aan schapsdoelen

- ☒ Duurzaam beheer bestaand gebied
- ☒ Beter benutten structuur gebied; met aandacht voor landschap, natuur- en cultuurwaarden
- ☒ Behouden aantrekkelijk recreatiegebied door ontwikkeling
- ☒ Behoud maatschappelijke functie en vergroten maatschappelijk draagvlak
- ☒ Betere informatievoorziening aan de raden.
- ☒ Duurzame financiële basis voor de exploitatie.

Financiële Onderbouwing

Toelichting:

Communicatie

Binnen het schap:

☐ Opnemen in de bestuursmededeling	☐ Persbericht
☐ Nieuwsbrief	☐ Krant
☐ Internet	☐ Anders
☐ Sociale media	☐ N.v.t.

Participatie

Zie voorstel

Planning

Bijlagen

1. Verkenning 'Waterland-TwiskePark'
2. Consultatieronde bestuurlijke ambities
3. Concept Ambitiedocument Recreatieschap Twiske-Waterland
4. Conceptverslag agendapunt 4 openbare vergadering ab Twiske Waterland 20 juni 2019
5. Verslag extra AC vergadering Twiske-Waterland 3 september 2019

Datum vaststelling conceptvoorstel in uitvoeringsorganisatie

MT: 10 september 2019

AC: 3 september 2019

DB: 25 september 2019

Advies AC

AC 3 september 2019

Het AC gesproken over de inhoud van het ambitiedocument en over de behandeling van het stuk in de individuele gemeenten en ten slotte over participatie.

Geadviseerd is om t.a.v. dit ambitiedocument met name draagvlak bij de Raden en Staten te organiseren. Raden en Staten moeten in ieder geval de mogelijkheid krijgen een zienswijze in te dienen jegens het ambitiedocument. Geadviseerd wordt om in dit stadium niet een breder participatieproces op te tuigen met inwoners, bedrijven en verenigingen. Er zal een knip gemaakt moeten worden tussen ambitiedocument en uitvoeringsprogramma om daarmee besluitvorming dit jaar te halen. Bij het ontwikkelen van een uitvoeringsprogramma wordt geadviseerd wel een breed participatietraject in te gaan om daarmee draagvlak te organiseren.

Een belangrijk aandachtspunt is rekening te houden met de individuele omgevingsvisietrajecten van de individuele gemeenten waarbij ook participatie met de samenleving plaatsvindt.

De vraag die geadresseerd is, gaat over besluitvorming van het ambitiedocument. Moet iedere individuele gemeenteraad het ambitiedocument – gevolgd door uitvoeringsprogramma vaststellen. Zie verder het bijgevoegde verslag

Behandelaar
Marijn Calkhoven,

Akkoord
Programmamanager Kees Rood
In overleg met directeur RNH Jos Gilliam

Ambitiedocument

Recreatieschap Twiske-Waterland

Conceptversie 4, 3 oktober 2019

Inhoudsopgave

1	INLEIDING.....	4
1.1	Twiske-Waterland, waar hebben we het over.....	4
1.1.1	Ontworpen en ingericht: Het Twiske.....	4
1.1.2	Historisch landschap: Waterland en de droogmakerijen	5
1.1.3	Natuur	6
1.2	Urgentie, waarom nu een ambitiedocument.....	6
1.3	Proces, 'Verkenning Waterland-Twiskepark'	7
2	Identiteiten, trends en ontwikkelingen	8
2.1	Verhalen.....	8
2.2	Trends en opgaven	9
3	Ambitie: balans en optimale beleving.....	10
3.1	Korte termijn ambities, waar kunnen we 'morgen' al aan werken... ..	10
3.1.1	Identiteit definiëren en uitdragen van 'de verhalen van Twiske-Waterland'	10
3.1.2	Zonering aanbrengen, 'wat kan waar'	10
3.1.3	Overnachtingsmogelijkheden	11
3.1.4	Voedsel, educatie en gezondheid 'gebruik de kwaliteiten van het gebied'	11
3.1.5	Belevingsroutes 'verbind alle recreatie-hotspots met elkaar'	11
3.1.6	Toegankelijkheid: 'ontwikkel nieuwe recreatieve verbindingen naar het gebied'	11
3.1.7	Informatievoorziening verbeteren 'laat zien wat er te beleven is'	11
3.2	Lange termijn ambities, waar werken we naar toe... ..	12
3.2.1	Recreatie	12
3.2.2	Natuur	12
3.2.3	Landschap	12
3.3	Regionale opgaven, <i>de 11 van de MRA</i>	12
3.4	Wetlands en vitaal platteland,	13
3.5	Witte vlekken.....	14
4	Communicatie en participatiestrategie.....	15
4.1	Communicatie	15
4.2	Participatiestrategie	15
5	Samenwerking en eigenaarschap	16
5.1	Handelingsperspectief, hoe gaan we om met initiatieven.....	16

5.2	Ambities waar maken, wat doen we zelf...	16
6	Financiering.....	17
7	Tussen Ambitie en Uitvoering.....	17
8	Bijlagen.....	18
Bijlage 1: Lange termijn ambities.....		18
	<i>Recreatie</i>	18
	<i>Natuur</i>	19
	<i>Landschap</i>	19
Bijlage 2: Trends, ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven.....		20
	<i>Verandering van de recreatievraag</i>	20
	<i>Naar een duurzame samenleving</i>	20
	<i>Landbouw dichtbij: lokale voedselvoorzieningen</i>	21
	<i>Afwisseling in (ecologische) deelgebieden</i>	21
Bijlage 3: Regionale opgaven, de 11 van de MRA.....		22

Samenvatting

Laag Holland is een uniek stukje echt Holland boven het Noordzeekanaal. Daarom is Laag Holland een nationaal landschap en Twiske-Waterland is een belangrijk onderdeel daarvan. Mens en natuur hebben in Laag Holland samengewerkt om iets heel moois onder zeeniveau te maken. Dat vind je terug in de openheid, de prachtige rechte lijnen, en de beschermde stads- en dorpsgezichten. Door de ligging nabij de stedelijke gebieden in combinatie met de relatieve rust van het landelijk gebied, is Twiske-Waterland een aantrekkelijk en gewild woon- natuur- en recreatiegebied.

De wereld om ons heen verandert snel. De (nationale) woonagenda, bereikbaarheidsopgaven, energietransitie en klimaatadaptatie zijn zaken die de komende tijd veel aandacht vragen. Niet alleen voor de natuur en het landschap in het gebied, maar ook voor de rol die het moet vervullen voor de openluchtrecreatie.

Ook in MRA verband zijn opgaven en ambities geformuleerd. Deze zijn breder dan ‘enkel’ natuur, recreatie en landschap – waar wij ons op richten. Het recreatieschap Twiske-Waterland zoekt de aansluiting op de reeds gedefinieerde 11 MRA opgaven. In een expertbijeenkomst werd een verkenning uitgevoerd van de toekomst voor het gebied. Vanuit verschillende disciplines werden beelden opgehaald, geanalyseerd, gewogen en bediscussieerd. Het resultaat geeft een out-of-the-box inspiratiedocument: Een Verkenning Waterland-Twiskepark (juni 2019). In het vervolgproces – het vormgeven aan het uitvoeringsprogramma – wordt deze verkenning vertaald naar en toegepast in combinatie met de identiteiten van het diverse Twiske-Waterland.

Veel van de opgehaalde ambities en het tempo van de ontwikkelingen voor de langere termijn zijn nog ongewis. Daarom wordt voorgesteld te werken met een voortschrijdend vierjaren uitvoeringsprogramma voor de toekomst van het recreatieschap. De afzonderlijke coalitieakkoorden van de gemeenten en provincie zijn belangrijke bouwstenen voor dit ambitiedocument. Die bepalen voor een groot deel de korte termijn opgaven waarvoor we aan de lat staan.

Voor de inhoud en uitwerking van ambities is draagvlak gewenst. Participatie zal telkens aan bod moeten komen bij het ontwikkelen, uitvoeren, evalueren en actualiseren van het uitvoeringsprogramma. In die processen worden belanghebbenden zoals de belangenorganisaties van natuur, gebruikers, recreanten en ondernemers en de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied betrokken. In die processen zullen zij zich ook zelf melden, willen mee doen en mee willen bepalen. De vorm, het participatieniveau en de intensiteit zullen afhankelijk zijn van het onderwerp, de stakeholders: ze zijn nader te bepalen.

Het borgen van een goede balans tussen natuur, landschap en recreatie gaat niet alleen over het gebruik van de fysieke ruimte. Ook een financieel goede balans is een opgave. Voor het reguliere beheer- en onderhoud worden de kosten gedekt in de begroting, uitgewerkt in jaarplannen. De Kadernota blikkt vooruit met verwerking van de volgende jaarschijf van het uitvoeringsprogramma. Met name in de Kadernota liggen de sturingsmogelijkheden. Zoals hiervoor al genoemd, kunnen accenten worden gelegd en prioriteiten worden gesteld. De financiële consequenties worden dan zichtbaar gemaakt en voor besluitvorming aangeboden. Keuzescenarios als ‘nieuw voor oud’, onderhoudsintensivering of juist afbouw, de inkomstenkant te vergroten door het aanwijzen van ontwikkelruimte: ze behoren tot de beslisruimte.

Het ambitiedocument geeft een aanzet om, werkende naar het beeld van de Verkenning Waterland-Twiskepark, te komen tot gedragen ontwikkeling, beheer en onderhoud van dit waardevolle en diverse gebied. Een gebied dat blijvend van waarde is voor natuur en de mens die er zijn brood verdiend en geniet van de omgeving.

INLEIDING

1.1 Twiske-Waterland, waar hebben we het over...

Twiske-Waterland, ten noorden van Amsterdam, wordt aan de west- en zuidzijde begrensd door verstedelijkte gebieden van Zaandam en Amsterdam. In het noorden liggen de Beemster en Westfriesland. Twiske-Waterland is een samenstel van waterrijke veenpolders en veenstromen en verschillende grote droogmakerijen— veelal ontstaan in de 17e eeuw. De droogmakerijen vormen een groot contrast met de waterrijke veenbovenlanden.

Het oostelijk deel van Waterland grenst aan het Markermeer. De Purmer is hier de grootste droogmakerij. Kleinere droogmakerijen liggen verspreid tussen de veenpolders. Verschillende braken herinneren aan de verschillende overstromingen vanuit de Zuiderzee. Diezelfde Zuiderzee heeft bijgedragen aan de economische ontwikkeling van de kustplaatsen en achterland. Het gebied heeft om die reden een rijke cultuurhistorie.

Door de ligging nabij de stedelijke gebieden in combinatie met de relatieve rust van het landelijk gebied, is Twiske-Waterland een aantrekkelijk en gewild woon- natuur- en recreatiegebied.

Het is onderdeel van het voormalig Nationaal Landschap Laag Holland. De Stelling van Amsterdam ligt aan de noordzijde van het gebied. De snelwegen A7, A8 en A10, de spoorlijn Zaandam-Hoorn, twee hoogspanningstrajecten en het Noord-Hollands Kanaal lopen door het gebied.

Figuur 1 Volgermeer

De uitvoering van taken en rollen op het terrein van natuur- en landschapsbeheer en de zorg voor openluchtrecreatie in dit gebied zijn ondergebracht bij het recreatieschap Twiske-Waterland. Haar beheergebied beslaat meer dan 31.000 hectare. Onderscheid wordt gemaakt tussen het Landschap Waterland en oorspronkelijk als recreatiegebied aangelegde Twiske. Naast het recreatieschap zijn ook andere terrein beheerende organisaties actief in het gebied. Grote delen zijn in beheer en onderhoud bij onder meer Staatsbosbeheer en Landschap Noord Holland.

1.1.1 Ontworpen en ingericht: Het Twiske

Het recreatiegebied is niet zomaar ontstaan. Een lange geschiedenis van veranderingen ging eraan vooraf. Het Twiske in zijn huidige omvang werd in 1943 ingepolderd. De ontginning bleek kostbaarder dan gepland en in 1957 werd die gestaakt. In 1962 kocht de gemeente Oostzaan een deel van het gebied voor de aanleg van sportvelden. Vanaf 1964 werden er plannen gemaakt om in het Twiske voor met name de inwoners van Amsterdam, Zaanstad en Purmerend een recreatiegebied aan te leggen. Tegelijkertijd werden in 1964 een concessie voor zandwinning en een eerste ontheffing 'bodemverlagingsverordening' afgegeven. Tot 1980 is ongeveer 12 miljoen m³ zand gewonnen voor onder meer het Coentunnel-tracé. Hierdoor ontstond de Stooterplas, 90 ha groot en 30 tot 35 m diep.

In 1968 was het voorlopig schetsplan gereed. Dit resulteerde in de oprichting van de Stichting Recreatiegebied Het Twiske. Het Rijk had een adviserende taak. In het bestuur van de stichting zaten de Provincie Noord-Holland, het Ontwikkelingsschap Zaanstreek en de gemeenten Amsterdam, Purmerend, Oostzaan, Landsmeer en IJpendam. In 1984 is de stichting overgegaan in Recreatieschap Het Twiske.

Grontmij NV stelde een plan op voor de recreatieve hoofdstructuur en heeft dit ook uitgevoerd. Voor de zoveelste keer ging het gebied op de schop. Maar de natuur paste zich weer aan. Zo broedden er in 1977 in de uitgestrekte

slibdepots in het noordelijke deel zeventig paar kluten. Er was zelfs sprake van een kokmeeuwenkolonie met zeker vierduizend broedparen in de jaren zeventig.

Figuur 2 Uit Gemeenschappelijke Regeling Twiske-Waterland

onderscheid gemaakt in gebieden voor intensive en extensieve recreatie. Van de 650 ha die het gebied groot is, bestaat 200 ha uit weiland, hooiland, rietland of bosschages.

Vanwege de nieuwe bestemming werd vanaf 1972 weer volop gegraven in het gebied. De rechte sloten in het zuidelijke deel, indertijd met de hand gegraven, werden met behulp van draglines breder en grilliger gemaakt. Er ontstond een nieuw landschap dat voor een deel lijkt op het landschap uit de tijd dat het gebied nog De Veer heette. Maar de vegetatie uit het verleden is niet meer terug te halen, aangezien het oorspronkelijke veenoppervlak door ontginning en het storten van zand en bagger is verdwenen.

Figuur 3 Terras aan de Stooterplas

Eén van de uitgangspunten in het schetsontwerp was dat Het Twiske deel moest blijven uitmaken van Waterland. Er moest niet alleen sprake zijn van ontwikkeling als recreatiegebied, maar ook behoud en ontwikkeling van het natuurlijk milieu en aansluiting bij het Waterlandse landschap werd nagestreefd. Er werd

1.1.2 Historisch landschap: Waterland en de droogmakerijen

Laag Holland is een uniek stukje echt Holland boven het Noordzeekanaal. Laag, lager, laagst. Mens en natuur hebben in Laag Holland samengewerkt om iets heel moois onder zeeniveau te maken. Dat vind je terug in de openheid, de prachtige rechte lijnen, en de beschermde stads- en dorpsgezichten. Daarom is Laag Holland een nationaal landschap en Twiske-Waterland is een belangrijk onderdeel daarvan.

Twee van de tien Nederlandse vermeldingen op Werelderfgoedlijst van VN-cultuurorganisatie Unesco liggen in Laag Holland. Dat onderstreept de grote historische betekenis van het gebied: oud, mooi en uniek in de wereld. De Stelling van Amsterdam kreeg in 1996 een vermelding op de Werelderfgoedlijst, in 1999 gevolgd door de Beemster.

1.1.3 Natuur

Recreatieschap Twiske-waterland bestrijkt een groot gebied van Noord Holland. Een gebied vol met prachtige landschappen en uitermate bijzondere natuur. Een aantal van deze natuurgebieden is zelfs uniek binnen Europa. Het is dan ook om deze redenen dat verschillende delen van het Twiske-Waterland gebied door Europa vastgelegd zijn als Natura 2000 gebied en/of door het Rijk zijn aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Weidevogelleefgebied. Om zo deze bijzondere natuur te beschermen en te versterken.

Het Europese Natura 2000 beleid beschrijft het netwerk van leefgebieden van soorten die beschermd zijn op grond van de Vogel en Habitatrichtlijn. Hierin staat vastgesteld welke habitattypen en leefgebieden van soorten in stand moeten worden gehouden, de zogenoemde instandhoudingsdoelen. Het Rijksbeleid NNN beschrijft het landelijke netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden. Hierin staan de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden welke worden uitgedrukt in beheertypen. Terwijl de Natura 2000 een wettelijk regime is welke geregeld is in de Wet Natuurbescherming is het NNN een planologisch regime welke geregeld is in een Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRO). De Natura 2000 doelen staan beschreven in de zogenoemde beheerplannen, terwijl de NNN beschreven staat in bestemmingsplannen.

Gebieden als Wormer-en Jisperveld, Oostzanerveld, Ilperveld en Varkensland maken deel uit van Laag Holland en zijn interessante veenweidegebieden. Hier is door ontwatering en kavelscheiding een karakteristiek slotenpatroon ontstaan. Boeren beheerden hun stukjes grond elk op net een andere manier. De een maaide net iets later dan de ander, of er liep ander vee. Hierdoor ontstond een grote diversiteit aan biotopen. Deze brakke graslanden met hun grote diversiteit aan biotopen en open karakter vormen bij een duurzame extensieve beweiding een uitstekend broedgebied voor weidevogels. Vandaar dat hier ook bijzondere vogels voorkomen als de kempfaan en de watersnip. Ook leeft er bittersuiker, meervleermuis en de noordse woelmuis. bijzondere planten als zonnedauw en diverse veenmossen. En nog steeds dragen de boeren naast voedselproductie bij aan het natuurbeheer van het gebied

Het Twiske is een populair natuur- en recreatiegebied. Grote delen van het gebied worden gebruikt om bijvoorbeeld te zwemmen, varen en wandelen. Grote delen worden extensief beheerd en zijn belangrijk voor bijzondere planten en diersoorten. Zo zijn er veel weide- en moerasvogels, de donderpad, de meervleermuis, de noordse woelmuis en meer. Met stedelijke gebieden en belangrijke verkeersaders in de nabijheid is het gebied essentieel voor flora en voor fauna om zich te kunnen verplaatsen tussen foerageer-, broed- en leefgebieden.

Ilperveld, Varkensland en Twiske worden gekwalificeerd als Speciale Beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempel overschrijdende aantallen van Krakeend, Smient, Kempfaan en Grutto die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/of rustplaats. Bovendien behoort het gebied tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor de Roerdomp in Nederland.

1.2 Urgentie, waarom nu een ambitiedocument...

De wereld om ons heen verandert snel. De (nationale) woonagenda, bereikbaarheidsopgaven, energietransitie en klimaatadaptatie zijn zaken die de komende tijd veel aandacht vragen. Niet alleen voor de natuur en het landschap in het gebied, maar ook voor de rol die het moet vervullen voor de openluchtrecreatie.

Een van de opgaven voor de Metropoolregio Amsterdam betekent dat er honderdduizenden huishoudens bij gaan komen. Daarvan zal een aanzienlijk deel dicht op het recreatiegebied Twiske-Waterland worden gerealiseerd. Dit potentieel aan toekomstige bewoners zal gebruik gaan maken van de recreatieve faciliteiten die het gebied biedt voor ontspanning en vrijetijdsbesteding.

Natuur en recreatie moeten in balans zijn en blijven, waarbij recreatie en initiatieven voor recreatieve voorzieningen worden getoetst aan de natuurwet- en regelgeving. Twiske-Waterland is er specifiek voor de individuele recreant die zichzelf informeert en erop uitgaat bijvoorbeeld te voet of te fiets. De balans tussen

recreatieve activiteiten en rust, stilte en natuurbescherming moet geborgd zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden – verankerd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening – vormen de basis ter bescherming en versterking van de specifieke natuurwaarden in het recreatiegebied. Ook op lange termijn blijven we de waternatuurwaarden door natuurontwikkeling en natuurbeheer vergroten.

Het agrarische cultuurhistorische productielandschap blijft een fundamentele kernwaarde van het gebied. Ook op de lange termijn moet dit behouden blijven. Vanuit een aantal kernprincipes streven naar het op een passende manier meer beleenbaar maken van het historische landschap en de bijzondere natuur. De recreant gaat zelf ontdekken en beleven, informeert zichzelf en trekt er op uit te voet, fiets, kano etc, allemaal passend bij het landschap. We gaan uit van het principe ‘wees groot in kleinschaligheid’, houd de stad op afstand maar versterk de verbindingen. Beleef, respecteer en ga voor duurzaam.

Zo draagt het ambitiedocument met een daaraan verbonden uitvoeringsprogramma bij aan de ontwikkeling van de ‘Amsterdam Wetlands’, een Vitaal Platteland en realisatie van de MRA opgaven. In algemene zin hoort het ambitiedocument antwoord te geven met daarop afgestemde beschrijving van de ambities voor openluchtrecreatie, natuur en landschapsbeheer. Concrete invulling en uitwerking van deze ambities kan per deelgebied, perceel of participerende gemeente anders zijn, passend bij de betreffende behoeften, maat/schaal en ontwikkeltempo. Door vigerende wet- en regelgeving en beleid, zijn functies en (natuur)waarden leidend voor potenties en inpassing van recreatieve ambities.

1.3 Proces, ‘Verkenning Waterland-Twiskepark’

Het ambitiedocument is tot stand gekomen door het analyseren van bestaande visies, ambities, routes en verhalen, geldende regelingen en agenda’s voor de toekomst. Tegelijkertijd worden door de deelnemende gemeenten en in diverse samenwerkingsverbanden nieuw beleid- en (omgevings)visies ontwikkeld. We bundelen al deze elementen die van invloed zijn op natuur, recreatie en landschap in Twiske-Waterland. Hierbij sturen we op de balans tussen natuur en recreatie.

In een expertbijeenkomst werd een verkenning uitgevoerd van de toekomst voor het gebied. Vanuit verschillende disciplines werd opgehaald, geanalyseerd, gewogen en bediscussieerd. Het resultaat geeft een out-of-the-box inspiratiedocument: Een Verkenning *Waterland-Twiskepark* (juni 2019). In het vervolgproces – het vormgeven aan het uitvoeringsprogramma – wordt deze verkenning vertaald naar en toegepast in combinatie met de identiteiten van het diverse Twiske-Waterland.

Veel van de opgehaalde ambities en het tempo van de ontwikkelingen voor de langere termijn zijn nog ongewis. Daarom wordt voorgesteld te werken met een voortschrijdend vierjaren uitvoeringsprogramma voor de toekomst van het recreatieschap. De afzonderlijke coalitieakkoorden van de gemeenten en provincie zijn belangrijke bouwstenen voor dit ambitiedocument. Die bepalen voor een groot deel de korte termijn opgaven waarvoor we aan de lat staan.

Ook in MRA verband zijn opgaven en ambities geformuleerd. Deze zijn breder dan ‘enkel’ natuur, recreatie en landschap – waar wij ons op richten. Het recreatieschap Twiske-Waterland zoekt de aansluiting op de reeds gedefinieerde 11 MRA opgaven. De agenda voor de Metropool Regio Amsterdam heeft al een grote rol gespeeld tijdens de expertbijeenkomst. De opgaven zullen een belangrijke rol blijven spelen voor de uitvoering van de taken en rollen van het recreatieschap.

2 Identiteiten en ontwikkelingen

Wat zijn de karakters en de ‘verhalen’ van de gebieden, waarom komen mensen naar Twiske-Waterland of omgekeerd; waarom moeten mensen erheen. Twiske-Waterland is een van de vijf recreatieschappen binnen de MRA, maar wel met eigen unieke culturele en Wetlands-identiteiten. Door deze identiteiten meer tot uiting te laten komen ontstaat er een ongedefinieerde ‘selectie aan de voorkant’.

2.1 Verhalen

Het aanbod van het gevarieerde landschap en vergezichten, de rijke natuur en verrassende Zuiderzee stadjes, wekken de interesse van de bezoekers. Met ‘story telling’ wordt natuur, cultuur en landschap meer tot leven

Figuur 4 Rijk aanbod aan landschapstypen

gebracht en verbinden de dijken als linten de mooie vergezichten, dorpen en monumenten: de parels. De verhalen van hoe het was vertellen de geschiedenis. Ondernemingen gericht op de recreant en toerist en evenementen zijn over het algemeen klein van schaal, passend bij de omgeving.

Vanuit de perspectieven *recreatie*, *natuur* en *landschap* tonen onderstaande beschrijvingen de verhalen, identiteiten en kenmerken van de gebieden. Een vervolg, in welke vorm dan ook, zal vanuit deze kenmerken worden opgebouwd. Passend bij de identiteit, met een goede balans tussen natuur en recreatie en voorbereid op de toekomst.

De verhalen van Twiske-Waterland vormen de basis voor de gebiedsbranding. De basis voor recreatieve verbindingen, voorzieningen en evenementen. De verhalen op zich zijn wellicht de grootste culturele en recreatieve component die het gebied te bieden heeft.

2.2 Trends en opgaven

Trends en maatschappelijke opgaven spelen een belangrijke rol bij het bepalen van de ontwikkellijnen en ambities voor Twiske-Waterland. Soms ter inspiratie om op voort te filosoferen, soms als opgave om te incorporeren en soms als risico om te beheersen. De verstedelijking – met alles wat daar bij hoort – van de omgeving is wel een van de belangrijkste invloeden.

Bij de beschreven trends en ontwikkelingen ligt de nadruk op functies en activiteiten die gevolgen hebben voor de ruimtelijke indeling van het gebied. De samenvatting in bijlage 2 is niet uitputtend, maar gaat in op de belangrijkste ontwikkelingen die op ons afkomen.

3 Ambitie: balans en optimale beleving

Bij de voorbereiding op de toekomst zijn ambitie, focus en tempo belangrijk. Voor uitvoering van de ambities voor Twiske-Waterland onderscheiden we korte- en lange termijn. Het adaptieve karakter van een te maken uitvoeringsprogramma biedt de mogelijkheid om bij het realiseren van ambities onderdelen naar voren te halen of in de tijd vooruit te schuiven.

De ambities voor Twiske-Waterland komen onder meer voort uit coalitieakkoorden van de individuele gemeenten en de provincie, aangevuld met ambities van bestuurders (consultatieronde mei 2019 en pitches). Daarnaast wordt er geput uit bestaande visie- en beleidsstukken van de gemeenten. En vormt de verkenning *Waterland-Twiskepark* een lange termijnperspectief met ontwikkelambities.

Daarnaast participeren en zoeken we aansluiting op het verhaal van Amsterdam Wetlands, en in het verlengde Vitaal Platteland.

Twiske-Waterland ligt binnen de contouren van de MRA. De opgaven en de bijbehorende agenda's voor de MRA zijn belangrijke voedingscomponenten als het gaat om de toekomst van het gebied en daarmee ook het recreatieschap. Dat geldt niet alleen voor huisvesting van een toenemend inwonertal in de regio en daarmee een toenemend recreatiedruk. De meeste van de 11 gedefinieerde opgaven zijn van invloed op de ambities voor Twiske-Waterland.

3.1 Korte termijn ambities, waar kunnen we 'morgen' al aan werken...

Van de 'Ruimtelijk-economische Actie-Agenda 2016-2020', in februari 2016 gelanceerd met 57 concrete acties is het merendeel in uitvoering of afgerond. Concrete resultaten worden zichtbaar bij speerpunten als woningbouw en energietransitie. Hieruit blijkt dat het een actiegericht en dynamisch document is. Door voortschrijdend inzicht bij de uitvoering werden sommige acties aangepast of beter in combinatie met andere acties uitgevoerd. Een tussentijdse actualisatie van de MRA Agenda werd wenselijk, zonder dat de grotere keuzes ter discussie staan. In deze geactualiseerde MRA Agenda zijn waar mogelijk actiepunten samengevoegd of krijgen ze een vervolg. Voor het uitvoeringsprogramma, horende bij het ambitiedocument wordt een gelijke aanpak voorzien.

De korte termijn ambities landen in de eerste twee jaren van het uitvoeringsprogramma. Dit betekent niet dat alles dan ook ontwikkelbaar en gerealiseerd is. Het kan ook goed zijn dat een tussenstap noodzakelijk is om inzicht te krijgen in de kansrijkheid van een bepaalde ambitie. De ambities in deze paragraaf zijn niet uitputtend, maar samengevat in een aantal thema's en komen voort uit een quickscan van de verschillende coalitieakkoorden aangevuld door de resultaten van de individuele bestuurlijke consultatieronde (mei 2019).

3.1.1 Identiteit definiëren en uitdragen van 'de verhalen van Twiske-Waterland'

Voor onderdelen van Twiske-Waterland zijn al verhalen geschreven. De mogelijkheden zijn nog niet uitgeput en ook de bereikbaarheid kan beter. Wat zijn de 'verhalen' van Twiske-Waterland, waarom moet de recreant naar het gebied komen, waaruit blijkt dat en welke ontwikkelingen (evenementen en/of fysiek) passen het beste bij dit gebied. Een van de belangrijkste 'basis' ambities voor de vervolgkoers van het gebied is het definiëren en uitdragen van de identiteiten en kenmerken van Twiske-Waterland. Door dit in samenhang te bezien met de andere regionale recreatiegebieden is het voor bezoekers, gebruikers en initiatiefnemers eenduidig wat, waar het beste past.

3.1.2 Zonering aanbrengen, 'wat kan waar'

Natuur en recreatie staan soms op gespannen voet in het gebied. Zeker met de toenemende recreatievraag zal het een uitdaging zijn om deze kwaliteiten te blijven borgen. Tegelijkertijd staat de wereld niet stil en zal een antwoord gevonden moeten worden voor maatschappelijke opgaven en initiatieven uit de samenleving. Daarnaast is het van belang om initiatiefnemers in een vroeg stadium duidelijkheid te bieden over de mogelijk- en onmogelijkheden en dit vervolgens te faciliteren.

Een opgave voor de toekomst is een zonering aan te brengen van hoge- en lage natuurwaarden in het gebied waarmee twee essentiële ambities worden bewerkstelligd. Het borgen van de natuurkwaliteiten enerzijds en het creëren van ontwikkelruimte (voor het faciliteren van ondernemerschap) passend bij het landschap anderzijds. Bij een dergelijke zonering maken we gebruik van de ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ (WKW) die door de provincie Noord-Holland is vastgesteld.

Een recreatieve ontwikkeling in een bepaalde zone kan effect hebben op de natuurwaarden in een naastgelegen gebied. Er zal dus altijd een natuurtoets uitgevoerd moeten worden om zeker te zijn dat ontwikkeling geen negatief effect heeft op de omliggende natuur.

3.1.3 Overnachtingsmogelijkheden

Het kunnen ontwikkelen met inachtneming van natuurkwaliteiten op basis van natuurwet- en regelgeving en op de juiste en mogelijke plek gefaciliteerd van overnachtingsmogelijkheden behoort tot de ambities van Twiske Waterland. Overnachtingsmogelijkheden moeten een bij het landschap en haar kwaliteiten passende maat en schaal hebben.

3.1.4 Voedsel, educatie en gezondheid ‘gebruik de kwaliteiten van het gebied’

Het beter benutten van alles wat het gebied kenmerkt is het laaghangend fruit waarbij de eerste winst behaald kan worden. Specifiek gericht op de thema’s voedsel, educatie en gezondheid ligt er een ambitie. Speciale aandacht zou uit moeten gaan kinderen, waarbij in uitvoeringsprojecten de samenwerking met onderwijs en verenigingsleven wordt gezocht. Recreatie die dient als natuureducatie zou de natuur zelfs kunnen versterken. In de vorm van cursussen en/of vrijwilligerswerk kunnen recreanten bijvoorbeeld helpen met onderhoud.

3.1.5 Belevingsroutes ‘verbind alle recreatie-hotspots met elkaar’

Met een toenemende recreatievraag in het verschiet is het essentieel om als schap ‘zelf’ in de lead blijft. Door het ontwikkelen van belevingsroutes waarmee (deels) de mogelijkheid ontstaat om sturing te geven aan bezoekers en gebruikers van het gebied. De belevingsroute zelf is vervolgens een mooie toegevoegde vrijetijdsbesteding die passend is bij het landschap. De opgave is om zowel op gebiedsniveau als op regionale schaal (groene scheg) gebieden op een recreatieve manier met elkaar te verbinden.

3.1.6 Toegankelijkheid: ‘ontwikkel nieuwe recreatieve verbindingen naar het gebied’

Door een aantal slimme ontwikkelmogelijkheden met elkaar te combineren ontstaat de kans om de toegankelijkheid van en naar, maar ook binnen het gebied te vergroten.

Met de versterking van de Markermeerdijken ontstaat de kans om duurzame mobiliteitsverbindingen (zoals te voet en te fiets) van en naar het achterland te vergroten.

Het verweven van cultuurhistorische verhalen aan de ambitie van toegankelijkheid biedt een uitgelezen kans om bijvoorbeeld de oude vaarverbinding (de handelsroute Waterlandse Melkschuit) in ere te herstellen. Het verzilveren van deze kans betekent tevens een versterking van de identiteit en draagt bij aan een rijke collectie aan verhalen over Twiske-Waterland.

Door de verbindingen met aangrenzende recreatiegebieden zoals bijvoorbeeld de Jagersplas en de te ontwikkelen Noorder IJplas te verbeteren ontstaat er een breder aanbod aan recreatiemogelijkheden en kan spreiding van recreanten beter worden gefaciliteerd.

3.1.7 Informatievoorziening verbeteren ‘laat zien wat er te beleven is’

Gekoppeld aan de eerste ambitie voor het definiëren en uitdragen van de identiteiten van Twiske-Waterland is de opgave om de informatievoorziening over het gebied te verbeteren. Dit kan via twee sporen. Direct aan de rand van het gebied via de verschillende ‘toegangspoorten’ en vanuit de verschillende gemeenten bijvoorbeeld met de ontwikkeling van een informatiepunt bij het metrostation Noord (Noord-Zuidlijn).

3.2 Lange termijn ambities, waar werken we naar toe...

Lange termijn ambities komen voort uit bestaande visie- en beleidsstukken uit de verschillende gemeenten. Daarnaast is de verkenning *Waterland-Twiskepark* d.d. juni 2019 opgeleverd door UN Studio een belangrijke bouwsteen voor de lange termijn.

Voor onze lange termijn ambities hanteren we de drie gebruikelijke en herkenbare perspectieven; *Recreatie, Natuur en Landschap*. Vanuit deze ambities zal – in samenwerking (participatie) met een breed netwerk aan stakeholders – een vertaalslag gemaakt moeten worden naar een uitvoeringsprogramma.

3.2.1 Recreatie

Met inachtneming van de natuur- en landschapskwaliteiten versterken we de recreatie en het toerisme door het beter benutten van het aantrekkelijke landschap en de bestaande hotspots. Recreatie moet in balans blijven met de leefbaarheid van de kernen. Recreatiegebieden moeten toegankelijk, gemakkelijk en duurzaam bereikbaar blijven en er moet ruimte zijn voor recreatieve elementen en ondernemerschap.

3.2.2 Natuur

De balans tussen recreatieve activiteiten en rust, stilte en natuurbescherming moet ten alle tijden geborgd zijn. De wezenlijke kenmerken en waarden – verankerd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening – vormen de basis ter bescherming en versterking van de specifieke natuurwaarden in het recreatiegebied. Ook op lange termijn blijven we de waternatuurwaarden door natuurontwikkeling en natuurbeheer vergroten.

3.2.3 Landschap

Het agrarische cultuurhistorische productielandschap blijft een fundamentele kernwaarde van het gebied. Ook op de lange termijn moet dit behouden blijven en versterkt worden. Vanuit een aantal kernprincipes streven we naar het meer beleefbaar maken van het historische landschap en de bijzondere natuur. We gaan uit van het principe ‘wees groot in kleinschaligheid’, houd de stad op afstand maar versterk de verbindingen. Beleef en respecteer het water en ga voor duurzaam.

3.3 Regionale opgaven, de 11 van de MRA...

Binnen de Metropoolregio Amsterdam zijn elf opgaven benoemd die op de samenleving afkomen. De duiding van deze elf opgaven is slecht een eerste stap. Ook in MRA verband worden deze opgaven nog verder uitgewerkt.

Voor Twiske-Waterland als recreatiegebied is het dan ook zeker niet zo dat alle elf de opgaven van toepassing zijn, of dat daar een ‘antwoord’ op gevonden moet worden. De vertaalslag van MRA opgaven naar de betekenis of focus voor het schap Twiske-Waterland vindt plaats in een later stadium bij de ontwikkeling van een uitvoeringsprogramma. Het nu echter niet benoemen van deze opgave zou onverstandig zijn. *Weten wat er speelt en zelf in de lead blijven*, is ook zeker hierbij van toepassing!

De vijf, voor dit ambitiedocument meest relevante MRA opgaven zijn:

CO2 en bodemdaling

Een MRA landschap dat koolstofdioxide vastlegt in plaats van uitstoot. Vernatting van veenweidegebied combineren met natuur en nieuwe (vee)teelt. Uitstoot van industrie en transport compenseren met nieuwe bossen en veenregeneratie.

Klimaatadaptatie

Leerbaar MRA, ook op termijn bij een veranderd klimaat. Inspelen op ruim 2 meter zeespiegelstijging in 2100, met robuuste water- en landschapsstructuren. Landschap als airco tegen hittestress. Waterberging in de binnenduining.

Recreatie en toerisme

Spreiding van toerisme en recreatie, met hotspots in het metropolitane landschap. Investeren in het landschap voor recreatie (35% toename recreatiedruk verwacht tot 2040). Kwaliteit behouden onder die hoge druk.

Agrarische transformatie

Duurzaam en multifunctioneel boerenland. Meer eten uit de streek, zonder zelfvoorzienend te hoeven zijn. Natuur-inclusieve landbouw met bodemherstel en goed verdienmodel voor de boer. Nutriënten kringloop sluiten.

Natuur en ecologie

Biodiversiteit en een robuust MRA netwerk. Hoe kan 3500 ha nieuwe natuur samengaan met andere opgaven? Aantal vogels en insecten terug op niveau. Natuurdoelen halen onder druk van recreatie en ander gebruik

3.4 Wetlands en vitaal platteland, ...

Voor de componenten *natuur en (cultuur)landschap* is in regionaalverband door de terrein beherende organisaties het Amsterdam Wetlands visiedocument opgesteld (vastgesteld, mei 2018). Voor Twiske-Waterland gaan we dit niet opnieuw doen, maar maken we gebruik van die basis.

Het verhaal van Amsterdam Wetlands, en in het verlengde Vitaal Platteland, zorgt voor een goed kader voor de verdere ontwikkeling van de beleving van biodiversiteit, cultuurhistorie en voedselproductie in Twiske-Waterland. De initiatieven bieden ruimte voor nieuwe verbindingen tussen mensen, zoals het bij elkaar brengen van boer en stedeling rond voedselproductie. Maar ook het leren over – en waarderen van – belangrijke cultuurhistorie en natuur. Om Twiske-Waterland toekomstbestendig te maken, kunnen we de vele bestaande kwaliteiten uitbouwen en beleefbaar maken.

Figuur 5 Topnatuur met ruimte voor de otter, purperreiger, lepelaar, kemphaan en zeearend; en daarmee een onvergetelijke natuurbeleving (Amsterdam Wetlands, Een perspectief voor Laag-Holland in 2050 – d.d. mei 2018)

In de visie voor Amsterdam Wetlands zijn zeven bouwstenen gedefinieerd, met vervolgens een viertal programmalijnen en tot op heden drie pilotprojecten. Verdere vertaling van de Amsterdam Wetlands visie naar daadwerkelijke uitvoeringsprojecten zal via een programmatische aanpak, in samenwerking met stakeholders tot stand gaan komen. Daar waar het Twiske-Waterland raakt zal samenwerking worden georganiseerd.

BOUWSTENEN	#1 Robuuste top-natuur als basis	#2 Landschappen van de Hollandse Meesters	#3 Aantrekkelijke landschappen voor de MRA, natuur als bestemming
	#4 Toekomstbestendige landbouw die bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van het gebied	#5 Aantrekkelijke leefomgeving MRA, parknetwerken	#6 Beleving van Nederland voor bezoekers
		#7 Aantrekkelijke leefomgeving MRA – wonen aan het landschap	
PROGRAMMALIJN	Programmalijn 1: Bodemdaling en klimaat		Programmalijn 2: Landbouw en natuur
	Programmalijn 3: Recreatie en toerisme		Programmalijn 4: Governance
PROJECTPILOT	Voorstel pilot 1 het verbeteren van de waterkwaliteit ten behoeve van veenherstel in Ilperveld, Varkensland (met in tweede instantie ook Oostzanerveld en mogelijk Twiske)	Voorstel pilot 2 Historisch veen en weidevogels: Waterland Oost	Voorstel pilot 3 Alkmaar Kaasstad

Figuur 8 Bouwstenen Amsterdam Wetlands (Amsterdam Wetlands, Een perspectief voor Laag-Holland in 2050 – d.d. mei 2018)

3.5 Witte vlekken

PM [waar geven we nog geen antwoord op...bijvoorbeeld: concrete doelen als km netwerken, aantallen bezoekers, verblijfsrecreatie, omvang/aantallen en locaties evenementen....voor een deel staat dat in de opgehaalde prioriteiten in bijlage 1]

4 Communicatie en participatiestrategie

Communicatie en participatie worden vaak in een adem genoemd als het gaat over fysiek-ruimtelijke ontwikkelingen en/of bij het maken van visie of beleid. Feitelijk zijn het twee afzonderlijke elementen die voor Twiske-Waterland worden uitgewerkt en ingezet. In een passende vorm naar aanleiding van het dan voorliggende vraagstuk en afgestemd op de stakeholders die we willen bereiken.

4.1 Communicatie

Een belangrijke ambitie is om de identiteiten en de verhalen van Twiske-Waterland beter te benutten. De bestaande kwaliteiten en historische context van het gebied kunnen beschouwd worden als een recreatieve component op zich. Hiermee definiëren we onze eigen communicatieopgave, een die meegroeit en communiceert over de dingen van het verleden, heden en toekomst. Het begin hiervan is terug te lezen in H2 Identiteiten van Twiske-Waterland (PM) dit bouwen we verder uit. Het recreatieschap ondersteunt de deelnemende gemeenten bij het informeren over de ontwikkelingen binnen Twiske-Waterland.

4.2 Participatiestrategie

Voor de inhoud en uitwerking van ambities is draagvlak gewenst. Participatie zal telkens aan bod moeten komen bij het ontwikkelen, uitvoeren, evalueren en actualiseren van het uitvoeringsprogramma. In die processen worden belanghebbenden zoals de belangenorganisaties van natuur, gebruikers, recreanten en ondernemers en de eigenaren van zakelijke rechten in het gebied betrokken. In die processen zullen zij zich ook zelf melden, willen mee doen en mee willen bepalen. De vorm, het participatieniveau en de intensiteit zullen afhankelijk zijn van het onderwerp, de stakeholders: ze zijn nader te bepalen.

Participatie betekent dus interactie. En interactie is altijd waardegeladen. Het gaat, behalve om feiten, ook om beelden associaties en meningen. Het kan gaan om samen besluiten en om samen doen.

Samen besluiten is aan regels gebonden en vaak voorbehouden aan de gemeenteraad. Daar waar het gaat om ruimtelijke ordening en het groene domein is meer ruimte. De vraag of elke uitkomst acceptabel is, moet vaak weer door de gemeenteraad worden beantwoord.

Samen doen gaat over alle participatieve trajecten die producten of diensten opleveren waarmee je publieke waarde creëert. Begrippen die hierbij horen zijn: coproduceren, co-creëren, samenwerken, realiseren, doe-democratie en handen uit de mouwen.

Participatie heeft een functie om mensen te betrekken en is van meerwaarde. Over het algemeen mag geconcludeerd worden dat hoe concreter het voorliggende vraagstuk is, des te groter is de kans dat participatie van toegevoegde waarde is als het gaat om draagvlak en of betrokkenheid.

Een meerjarenuitvoeringsprogramma is verbonden aan het ambitiedocument. Deze is naast de reguliere beheer en onderhoudsactiviteiten, gevuld met ambities en wensen waarvoor de ook gemeenten werden geconsulteerd (zie ook hierboven). Daarmee wordt voldaan aan een belangrijk uitgangspunt: besturen worden op hoofdlijnen betrokken worden bij de ontwikkelingen. Jaarlijks wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering als onderdeel van de planning en control-cyclus. Beleidsbijdragen en -sturing zijn jaarlijks mogelijk via de Kadernota.

De wijze van betrekken van particuliere belanghebbenden, ondernemers en verenigingen bij vormgeving en realisatie van onderdelen uit het uitvoeringsprogramma, wordt per onderwerp ingeschat. Daarbij helpt dat met de komst van de Omgevingswet (2021) iedere gemeente verplicht is om een omgevingsvisie te hebben waarbij participatie een belangrijke onderwerp is. Daar waar het kan, is het nuttig om een slimme samenwerking organiseren als het gaat om het betrekken van inwoners, bedrijven en verenigingsleven.

5 Samenwerking en eigenaarschap

Het enkel verwoorden van ambities is slechts een eerste stap die gezet moet worden. Een ambitiedocument tot uitvoering brengen vergt de nodige energie op verschillende fronten. Het is ook niet zo dat er slechts een partij is die het geheel kan uitvoeren, samenwerking en het benutten van elkaars kracht is hierbij nodig.

Er zijn twee manieren om tot uitvoering te komen. Beide kunnen afzonderlijk van elkaar bestaan, effectiever is om beide manier ook met elkaar te verweven zodat het schap zelf de regie houdt.

5.1 Handelingsperspectief, hoe gaan we om met initiatieven...

Voor initiatieven vanuit de samenleving moet op voorhand een aantal dingen duidelijk zijn. Dit ligt in lijn met een belangrijke ambitie; *het ontwikkelen van een zonering in het gebied*. Zorg voor een gedragen beeld waarbij inzichtelijk is waar er ontwikkelmogelijkheden zijn en waar niet. Dit volgt uit de zonering met natuurwaarden in het gebied, gekoppeld aan de provinciale ruimtelijke verordening.

5.2 Ambities waar maken, wat doen we zelf...

Er zijn ook ambities waaraan het recreatieschap zelf uitvoering moet geven. We nemen hiervoor de tijd en koppelen onze ambities aan het jaarlijkse beheer- en onderhoudsprogramma. Hierbij is eigenaarschap vanuit de verschillende gemeenten noodzakelijk. Door ook een slimme koppeling te maken met initiatieven kan werk-met-werk gemaakt worden of kunnen ambities of delen van ambities door andere partijen tot uitvoering komen. Hiervoor hanteren we een vorm van een *multiplier* zodat we met een ontwikkeling meer doen dan alleen een betreffende ontwikkeling en is participatie een belangrijk uitgangspunt voor het verkrijgen van draagvlak.

6 Financiering

Het borgen van een goede balans tussen natuur, landschap en recreatie gaat niet alleen over het gebruik van de fysieke ruimte. Ook een financieel goede balans is een opgave.

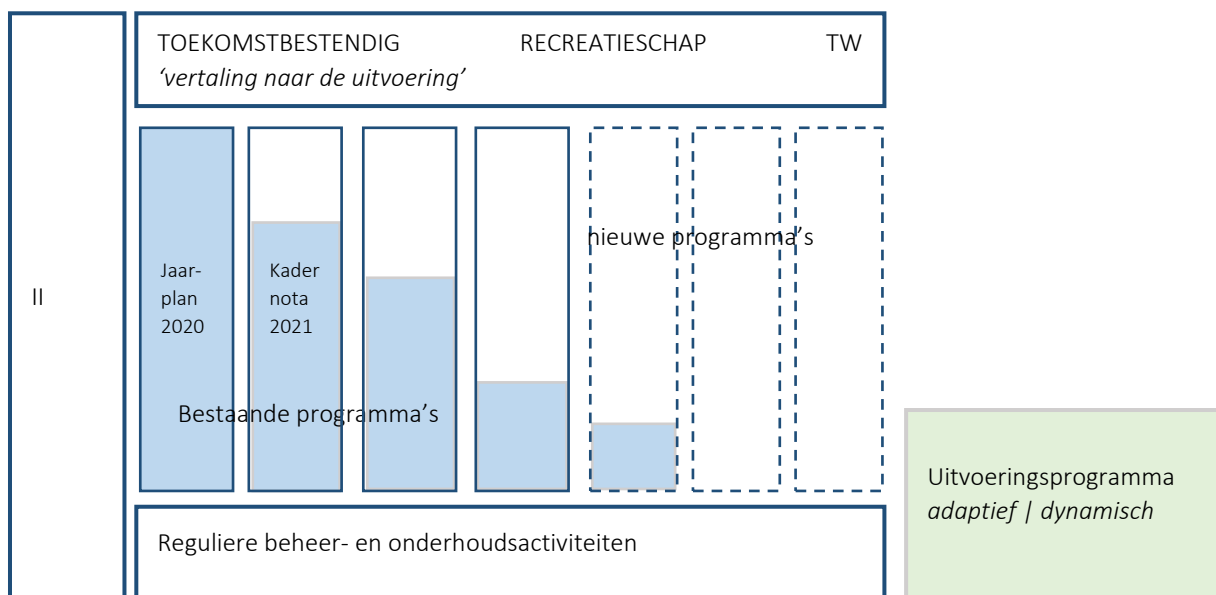
Voor het reguliere beheer- en onderhoud worden de kosten gedekt in de begroting, uitgewerkt in het jaarplan. De Kadernota blikkt vooruit met verwerking van de volgende jaarschijf van het uitvoeringsprogramma. Met name in de Kadernota liggen de sturingsmogelijkheden. Zoals hiervoor al genoemd, kunnen accenten worden gelegd en prioriteiten worden gesteld. De financiële consequenties worden dan zichtbaar gemaakt en voor besluitvorming aangeboden. Keuzescenarios als 'nieuw voor oud', onderhoudsintensivering of juist afbouw, de inkomstenkant te vergroten door het aanwijzen van ontwikkelruimte: ze behoren tot de beslissruimte.

Bij de uitwerking van ambities tot concrete projecten kan gezocht worden naar externe financieringsbronnen op het moment dat de reguliere middelen niet toereikend zijn. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld publieke of private financiering.

7 Tussen Ambitie en Uitvoering

Na het vaststellen van het Ambitiedocument (verwacht eind 2019) besluit het bestuur over de totstandkoming van het uitvoeringsprogramma. Dit programma bevat een vierjarige planhorizon en wordt jaarlijks getoetst, geactualiseerd en voorzien van een volgende jaarschijf. Belangrijk daarvoor is afstemming op de MRA-agenda en de ontwikkelingen in de Amsterdam Wetlands.

Door deze werkwijze krijgt het programma een voortschrijdend en adaptief karakter en is participatie af te stemmen op de thema's en opgaven die aan de orde komen.

Figuur 9 Schematische weergave programma's, van ambitie – per jaarschijf - naar uitvoering

8 Bijlagen

Bijlage 1: Lange termijn ambities

Voorliggende opsomming toont de lange termijn ambities die voort komen uit de bestaande visie- en beleidsstukken uit de verschillende gemeenten.

Recreatie

1. Wereld erfgoed als predicaat benutten en het vinden van een balans tussen strikte regels en ontwikkelvragen vanuit de samenleving
2. Het Beusebos/Kom A7 wordt een natuur-, recreatie- en wandel- bos met een educatief karakter
3. Verbetering van de toegankelijkheid van/naar recreatieve voorziening
4. Verbeteren van de communicatie rondom het bestaan van recreatieve voorzieningen
5. Een toegangspoort (transferium) tot het cultuurlandschap van Laag-Holland in Purmerend
6. Versterken van recreatie en toerisme door het beter benutten van het aantrekkelijke landschap en de bestaande hotspots zoals o.a. Volendam, Marken en Zaanse Schans
7. Het benutten van de potenties van het havengebied en van waterrecreatie
8. Het toerisme in regionaal verband verder ontwikkelen, met oog voor de balans tussen inwoners en toerisme
9. Het versterken van de kernwaarden; authentieke dorpen en stad, het groene en open landschap, de veelheid aan water en de ligging dicht bij Amsterdam door vijf speerpunten:
 - a. verbeteren van recreatieve/toeristische infrastructuur;
 - b. citymarketing;
 - c. stimuleren van productontwikkeling en kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod;
 - d. watersport en waterrecreatie;
 - e. stimuleren van verblijfsaccommodaties die voldoen aan de behoeften van Waterland.
10. Recreatie en toerisme moeten in balans blijven met de leefbaarheid van de kernen
11. Een betere spreiding van toeristen, zowel in tijd als in ruimte
12. Stimuleren van cultuurtoerisme
13. Aansluiten bij de overkoepelende recreatie- en toerismevisie van de provincie
14. Recreatiegebieden moeten toegankelijk en gemakkelijk bereikbaar blijven en er moet ruimte zijn voor recreatieve elementen en ondernemerschap
15. Het versterken van de recreatieve mogelijkheden op en langs de dijk, bijvoorbeeld met de aanleg van het Stadsstrand in Hoorn en het verbeteren van de recreatieve verbindingen
16. Verbreiding en vergroting van het toeristisch en recreatief aanbod tbv gebruik vanuit Amsterdam (aantrekkelijkheid en bekendheid van alternatieve bestemmingen, optimaliseren van bereikbaarheid en capaciteit alsmede het verhogen van ruimtelijke kwaliteit op strategische plaatsen);
17. Creëer aanbod dat voldoet aan de recreatieve vraag van de eigen bewoners van de Kustzone en de vraag vanuit de metropoolregio Amsterdam; een zonering in rustiger plekken die horen bij de eigen leefomgeving van de bewoners van de Kustzone enerzijds en plekken waar de draagkracht voor intensiever vormen van recreatie aanwezig is anderzijds; dat laatste is met name in de watersteden en -stadjes in de Kustzone het geval;
18. Voor de Kustzone buiten de watersteden is 'kleinschalig en hoogwaardig' het motto voor de recreatieve (en toeristische) ontwikkeling
19. Diversificatie van het verblijfsrecreatieaanbod; ook door herstructurering van de bestaande voorzieningen en complexen
20. Meer ruimte voor waterrecreatie binnendijs en uitwisselmogelijkheden tussen binnen- en buitenwater (via waterverbinding of overtoom)

21. Meer aanlegmogelijkheden voor watersport (meelift-mogelijkheden op de vaargeulen die aangelegd worden ivm dijkversterking benutten)
22. Creëer meer kansen voor de (sport)visserij

Natuur

1. De balans tussen recreatieve activiteiten en rust, stilte en natuurbescherming moet geborgd zijn
2. Recreatie mag niet leiden tot schade aan de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurgebieden
3. N2000: intandhoudingsdoelen, verankerd in de Wet natuurbescherming
4. NNN: begrenzing en 'wezenlijke kenmerken en waarden' verankerd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening
5. Natuur als specifiek kenmerk/waarde benoemen, TW kent meer bijzondere natuur dan in andere recreatiegebieden
6. Inzicht in wat de impact is van de (groeierende) evenementen, de toename van horeca en verblijfsmogelijkheden en van de (mede hierdoor) stijgende bezoekersaantallen op de natuurwaarden > nieuwe initiatieven moeten ook de impact op natuur aantonen
7. Het beheer (meer) richten op de natuurwaarden, zowel actuele als potentiële > zie de WKW . T.b.v. hiervan een programma voor monitoring opstellen en uitvoeren
8. Vergroting van de waternatuurwaarden, vooral door het creëren van brede ondiepe oeverzones voor waterplanten, vissen, schelpdieren en vogels en overstroombare gras-oeverlanden
9. Waterplant-vrije zones en vaarroutes in het Markermeer voor de watersport creëren

Landschap

1. Agrarisch cultuurhistorisch productielandschap als kernwaarde versterken
2. Behoud en actieve bescherming van het Waterlandse landschap
3. Kernprincipes als vertrekpunt:
 - a. Vertrek vanuit historie, landschap en natuur;
 - b. Wees groot in kleinschaligheid;
 - c. Houd de stad op afstand maar versterk de verbindingen;
 - d. Ga voor duurzaam;
 - e. Beleef en respecteer het water
4. De dijkversterkingen en de te ontwikkelen ruimtelijke projecten dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteitswaarden van het gebied
5. Behoud door ontwikkeling- én het meer beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed
6. Aansluiten op de innovaties op het gebied van waterveiligheid en klimaatbestendigheid volgens de principes van Building with Nature
7. De ontwikkeling van multifunctionele 'achteroever'- projecten met o.a. aquacultures
8. De Kustzone en de dijk beter toegankelijk maken; verbeteren van de verkeerssituatie door wegen die naar de Kustzone leiden te verbeteren/ verbreden; vooral aandacht voor langzaam verkeer; scheiding verkeerssoorten op diverse plekken aanbrengen en doorgaand auto- en motorverkeer in de dijkzone weren; doorgaande en verbrede fiets- en wandelverbinding over en langs de dijk; door te sturen op toegankelijkheid een bij de karakteristiek passende verdeling van luwte en drukte in de Kustzone orkestreren
9. Dijkzone als gebied voor water- en oeverrecreatie verbeteren (binnen- en buitendijks);
10. Bredere Kustzone met langere en zachtere overgangen land-water

Landbouw dichtbij: lokale voedselvoorzieningen

Met landbouw dichtbij wordt bedoeld dat landbouwproductie in de regio (biologisch) plaats vindt en dient als voedselvoorziening voor omliggende dorpen en steden in plaats van de wereldmarkt. Een sterk thema kan zijn dat alle (agrarische) ondernemers in het gebied een duurzaam plan hebben en starten of omschakelen naar circulair produceren en nieuwe teelten, rekening houdend met de opkomende andere waterhuishouding in het gebied. De opkomende behoefte van consumenten is dat voedsel met weinig milieudruk (transport) en dichtbij is geproduceerd. Hieraan gekoppeld zou een gedachte kunnen ontstaan van een lokale markt, waarbij de inwoners van de regio hoofdafnemer worden van het lokaal geteelde voedsel. Meer 'gevoel' en 'verantwoordelijkheid' van de consument bij de productie van ons voedsel en de (schaarse) beschikbare ruimte die we daarvoor nodig hebben.

Figuur 7 Streekproducten

Afwisseling in (ecologische) deelgebieden

Een laatste ontwikkeling die van invloed is op de ruimte indeling gaat over het verschil in deelgebieden. Dat is van invloed op de bescherming van natuurwaarden, met meer nadruk op beeldkwaliteit (esthetische waarde) en een betere afweging in medegebruik (recreatieve waarde van natuur). De balans tussen natuur, landschap en recreatie is daarbij essentieel. Met de verstedelijkingsopgave (230.000 woningen in de metropoolregio) blijft het een uitdaging om de landschappelijke openhoud te borgen. Tegelijkertijd is het ook niet zondermeer mogelijk om gebieden 'op slot' te zetten.

Er is een gradatie in biodiversiteit in de ontstane natuurwaarde (van monofunctioneel tot divers), maar dit vormt nog beperkt een leidraad voor ontwikkeling. De borging van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), dient er toe beter te gaan afspreken welke natuurwaarden gelden of versterkt kunnen worden. Dit zal een belangrijke basis blijken voor een mogelijke zonering in het gebied om daarmee potentiële 'ontwikkel' locaties te vinden enerzijds en meer focus op de bescherming en versterking van de belangrijkste natuurdelen anderzijds. Deze fundamentele keuzes moeten in gezamenlijkheid binnen het recreatieschap worden gemaakt.

Bijlage 3: Regionale opgaven, de 11 van de MRA...

Binnen de Metropoolregio Amsterdam zijn elf opgaven benoemd die op de samenleving afkomen. De duiding van deze elf opgaven is slecht een eerste stap. Ook in MRA verband worden deze opgaven nog verder uitgekristalliseerd.

1. Woningproductie

Inzetten op compacte steden en buiten wonen dat het landschap versterkt. De MRA plant 230.000 woningen tot 2040, liggen ze op de juiste plek? Hoe kan verdichting beter gekoppeld worden aan (investeringen in) het landschap?

2. Bereikbaarheid

Een sterk verbonden MRA met een toegankelijk aaneengesloten landschap. Multimodale uitsluiting woningen en economische toplocaties. Infrastructuurprojecten die bijdragen aan landschappelijke kwaliteit. Utilitair en recreatief vervoer over water.

3. Bedrijven en kantoren

Werklocaties van internationaal topniveau, en lokale banen. Aantrekkelijke campusmilieus en mixmilieus waar productie en consumptie samenkomen. (Logistieke) bedrijventerreinen met kwalitatieve dubbeldoelstelling, zonder Barrierwerking.

4. CO2 en bodemdaling

Een MRA landschap dat koolstofdioxide vastlegt in plaats van uitstoot. Vernatting van veenweidegebied combineren met natuur en nieuwe (vee)teelt. Uitstoot van industrie en transport compenseren met nieuwe bossen en veenregeneratie.

5. Energietransitie

Voorbeeldregio MRA: zoveel mogelijk zelfvoorzienend. Opwekken capaciteit voor deel 176 petajoule in 2040 combineren met versterking van het landschap. Biomassa en energieopslag. Circulaire stromen, geothermie en andere infrastructuur goed inpassen.

6. Klimaatadaptatie

Leerbaar MRA, ook op termijn bij een veranderd klimaat. Inspelen op ruim 2 meter zeespiegelstijging in 2100, met robuuste water- en landschapsstructuren. Landschap als airco tegen hittestress. Waterberging in de binnenduinring.

7. Recreatie en toerisme

Spreiding van toerisme en recreatie, met hotspots in het metropolitane landschap. Investeren in het landschap voor recreatie (35% toename recreatiedruk verwacht tot 2040). Kwaliteit behouden onder die hoge druk.

8. Agrarische transformatie

Duurzaam en multifunctioneel boerenland. Meer eten uit de streek, zonder zelfvoorzienend te hoeven zijn. Natuur-inclusieve landbouw met bodemherstel en goed verdienmodel voor de boer. Nutriënten kringloop sluiten.

9. Natuur en ecologie

Biodiversiteit en een robuust MRA netwerk. Hoe kan 3500 ha nieuwe natuur samengaan met andere opgaven? Aantal vogels en insecten terug op niveau. Natuurdoelen halen onder druk van recreatie en ander gebruik.

10. Circulaire economie

MRA nul-afval regio in 2050. Ruimtelijke impact inschatten van koppeling van materiaalstromen zoals afval, fosfaat en water. Benutten warmte en materialen Noordzeekanaalgebied en Schiphol. Biobased materialenteelt in het landschap.

11. Smart Landscapes

Het MRA landschap als multimodale datahub en proeftuin. Benutten van centrale positie in glasvezelnetwerk en datacentra voor ontwikkeling en financiering van het landschap. Sensoren inzetten bij perceptie en sturing van de leefomgeving. Datagedreven landbouw.

VERSLAG

Voorzittersoverleg -
Adviescommissie -
Dagelijks bestuur -
Algemeen bestuur 20 juni 2019

agendapunt 4a

Bijlagen -

CONSULTATIERONDE BESTUURLIJKE AMBITIES

In de vergadering van 6 december 2018 besloot het AB tot het realiseren van een Ambitiedocument met als horizon 2040. Aanvullend is bij de gemeenten en de provincie opgehaald welke bestuurlijke ambities er leven, al dan niet gebaseerd op coalitieakkoorden of nieuwe inzichten.

Het algemeen bestuur besluit kennis te nemen van de opgehaalde ambities en deze op te nemen in het Ambitiedocument.

Voor het vaststellen van de bestuurlijke ambitie voor het recreatieschap Twiske-Waterland is een consultatieronde gehouden. Deze gaf bestuurders de mogelijkheid om vrijuit te spreken over de toekomst van het recreatieschap. Uiteenlopende onderwerpen zijn aan bod gekomen zoals inhoudelijke recreatieve elementen die misten, governance, financiering en samenwerkingsvraagstukken. Voorliggend overzicht geeft een totaalbeeld van de input die per gemeente en provincie is gegeven.

Twee centrale vragen stonden centraal

- 1. Welke inhoudelijke punten ziet u graag terug in het ambitiedocument en de notitie?*
- 2. Hoe zou een mogelijk vervolgproces voor Twiske-Waterland eruit zien en zou dit tot stand kunnen komen?*

1. Welke inhoudelijke punten ziet u graag terug in het inspiratiedocument en de notitie?

Landsmeer	• Breng een zonering aan in het gebied vanuit natuurkwaliteiten; wat kan waar wel/niet • Welke recreant wil je faciliteren, uitgaan van eigen IDENTITEIT • Zowel voor natuur- als dagrecreatie faciliteren met een goede balans tussen recreatie en natuur en geen aantasting van natuur. • Recreant komt voor natuur, rust en beleving (fietsen, varen en wandelen). • Vormen van innovatief of duurzaam ondernemerschap die passen binnen het recreatiegebied het Twiske
Zaanstad	• Autovrije zones creëren • Overnachtingsmogelijkheden • Het 'verhaal' van het gebied ontbreekt • Niet zichtbaar wat en waar NNN is • IDENTITEIT ontbreekt • Mobiliteitsverbindingen verbeteren; vanaf Jagersplas en Noorder IJplas • Mobiliteitsverbindingen in het gebied zelf • Het gebied mogelijk vergroten om toekomstbestendig te zijn • Bestaande informatiecentrum beter benutten, mogelijk nieuwe locatie • Stedelijke voorzieningen die moeten worden uitgeplaatst een dubbelfunctie geven (bijv. sportpark en recreatiepark)
Purmerend	• Breng een zonering aan voor natuur- en recreatiegebruikersgebied > waardenkaart • Verdienmodel nodig voor het in stand houden onderhoudsniveau

	• Provincie moet financieel participeren • Governance anders organiseren, raad van individuele gemeente moet een ontwikkeling niet zomaar kunnen tegenhouden (voorbeeld Camping Oostzaan) • Maak de vergunning verlening een collegebevoegdheid • Betaalbaarheid is een bedreiging voor het gebied
Beemster	• Recreatie staat onder druk • Beheer en onderhoud staat onder druk, kost geld; geef ruimte voor (recreatieve) ontwikkelingen om geld te verdienen • Beter uitnutten van de bestaande kwaliteiten • Ruimte geven aan ondernemerschap • Educatie en voedsel als belangrijke elementen ontbreekt nu • 'het beleven van het gebied' gebeurt nu te weinig • Belevingsroutes ontwikkelen (arrangementen, kinderfeestjes, padvinders) • Gebied wordt te weinig benut voor en door kinderen • In MRA verband is TW een mooi scharnierpunt tussen stedelijkheid en recreatie
Edam-Volendam	• De <i>NATUUR</i> staat bovenaan, maar wel in dienst van de gebruiker; niet te veel 'kijk' natuur • Gebruik het gebied ook voor educatie en maak een koppeling met gezondheid en bewegen • IDENTITEIT van TW beschrijven en van daar uit een visie ontwikkelen
Oostzaan	• Er is al 15 jaar discussie in TW over wat wel/niet kan: belangentegenstelling tussen natuurmensen en recreatiemensen • TW is veelal NNN, hier kan niet veel • Evenementen moeten passend zijn bij de IDENTITEIT van TW • Ontwikkel een soort menukaart (wat wel/wat niet) • Relatie leggen met de andere recreatieschappen, '<i>waarvoor kan ik waar terecht</i>': Wat is de IDENTITEIT van ieder afzonderlijk gebied • Kleinschalige overnachtingsmogelijkheden toevoegen; initiatief is er, maar stuit op weerstand vanuit de natuurhoek • Zowel natuur- als dagrecreatie versterken in het gebied • Grootschalige evenementen bezien vanuit regionaal perspectief; <i>wat kan waar het beste...</i> • Alle gemeenten in TW zullen worden geconfronteerd met een toenemende vraag naar overnachtingsmogelijkheden (Airbnb).. hierop anticiperen; ontwikkel iets unieks in TW • Grootste bedreiging is de enorme verstedelijking en verdichting in de regio; dit is tegelijkertijd het fundament voor het ontwikkelen van een richtinggevend (koers) dynamisch (visie)document • Verknoop: als onderdeel van een groene scheg met Noorderijplas, Oostzanerveld en Twiske
Wormerland	• Werk aan de beeldvorming: <i>waar is het recreatieschap voor?</i> • Wat is het DNA/IDENTITEIT van TW • Uitgaan van bestaande kwaliteiten, er is al zoveel moois • Thema Hollandser dan Hollands • Bekijk het op hoger schaalniveau; welke ontwikkeling of evenement pas waar het beste • Minicamping; ecolodge, streekeigen • Varen met fluisterboten • Verknopen van unieke (natuur)recreatieve elementen aan elkaar; maak een belevingsroute • KLEINSCHALIGHEID is belangrijk • Voorbeeld educatiecentrum veenweidevogels midden in Twiske • Natuurbraderie • Camperplaatsen (niet te dicht bij Zaanse schans) • Werk met Vouchers bij hotels, restaurant e.d.

	• Bereikbaarheidsvraagstuk belichten (OV, Auto, Fiets, Wandel) • Analyseer en gebruik de successen van andere gebieden, <i>waarom gaan mensen naar Amsterdamse bos of het park in Amstelveen?</i> • Geen windmolens of zonneparken; wel 'eigen' energievoorzienig bij faciliteiten (bijv. jachthaven) • Kunst en energie opwekkers combineren • Extensieve recreatie (wandel/fiets) is netjes op orde, toekomstbestendig? • Houdt rekening met onderhoud, dit moet op niveau blijven • Voldoende adaptief zijn; tijdig en snel kunnen bijsturen indien nodig
Amsterdam	• De kleinschaligheid komt onder druk te staan door een toenemende vraag naar recreatie • Leg een link met Amsterdam Wetlands • Koppeling met de Markermeerdijkversterking, mobiliteitsverbindingen van en naar het achterland • Het verhaal van de Handelsroute Melkschuit terugbrengen; historische verhaal, vaarroute, recreatieve voorziening • Het verhaal van de Waterlandsezeedijk • Het verhaal van het kanaal (Napoleon) • Toeristisch informatiepunt bij station N-Z-lijn in noord, mogelijk op meerdere plekken buiten het gebied een informatiepunt
Waterland	• Ook aan de kant van Waterland ligt er een ontwikkeltaak voor RNH, nu te veel gefocust op het Twiske • Toevoegen van vissteigers, verpoosplekken, steiger voor boten (ook buitendijks), onderhoudsniveau fietspaden enzovoorts. • In de toekomstvisie beter duiden wat de rol van RNH is, wat mag worden verwacht en wat doet RNH voor de gemeenten. Ook bezien de rol van RNH bij bijv. Wetlands, Vitaal Platteland etc.. • De visie niet alleen maar beleidsmatig op een hoger abstractieniveau insteken, ook aandacht voor concrete zaken, de werkwijze, het onderhoudsniveaus, en communicatieve zaken • De huidige financieringsvorm in stand houden (zonder provincie geen bestaansrecht)
Provincie	• Bekijk het gebied op een hogere regionale schaal; onderlinge IDENTITEITEN van de afzonderlijke schappen belichten • Er gebeurt al veel; haal dingen op uit bestaande visietrajecten/ documenten zoals de MRA landschapsateliers, haal hieruit gedeelde beelden op. Kijk ook naar het MRA onderzoek naar een landschapsfonds. En kijk naar de coalitieakkoorden van gemeenten en provincie. Zie ook het Kader Ruimtelijke Kwaliteit Realisatie Kustzone Hoorn-Amsterdam. • Tussenstap, analyseer een rijgdraad en benoem de witte vlekken voor TW • Het toevoegen van recreatiewoningen een mooi voorbeeld zijn om te toetsen wat in NNN/N2000 wel en niet kan. • Amsterdam heeft recreatiegebied/-voorzieningen op grondgebied van andere gemeenten nodig voor vrijetijdsbesteding van inwoners • Natuur en recreatie op gespannen voet; als de natuurwaarden hoog zijn dan kan niets, als de natuurwaarden laag zijn dan kan er wel iets (NB. De natuurwaarden zijn onderzocht en vastgelegd in de Wezenlijke Kenmerken en Waarden). • TW kenmerkt zich door <i>meer bijzondere</i> natuur dan andere schappen (NNN en Natura2000) • Blijf ten alle tijden visies/ontwikkelingen in het grote geheel bekijken • Ga uit van 'eigen kracht'

2. Hoe zou een mogelijk vervolgproces voor Twiske-Waterland eruit zien en zou dit tot stand kunnen komen?

Landsmeer	• Analyseer eerst de bestaand beleid: Toekomstvisie 2025 en het collegeprogramma van Landsmeer
------------------	--

	- Analyseer visiedocumenten > witte vlekken invullen - Bottom-up benadering; bevrage gebruikers/ondernemers natuurmensen - Het te ontwikkelen stuk moet fungeren als adaptief sturingsmiddel
Zaanstad	- Altijd participatie, ook om democratische legitimiteit en draagvlak van het schap te borgen - Besluitvormingsproces is stroperig vormgegeven, hierdoor ontbreekt het aan voldoende slagkracht - Mogelijk stap 0 = samenwerkingsvraagstuk van het schap onder de loep nemen - Op de bestuurderstafel worden de 'verkeerde' dingen besproken, het moet gaan over de hoofdlijnen (visieniveau)
Purmerend	Van buiten naar binnen werken, voldoen aan de behoefte van bezoekers, maar wel passend bij het gebied
Beemster	- Aandacht voor de GR ook vanuit financieel perspectief - Rol SBB moet duidelijker - Betrekken ANV - Kennis en ervaring van zittende ondernemers gebruiken - Blijven participeren, ook na opstellen van vervolgdocument
Edam-Volendam	- Stap 0 = met elkaar het gesprek voeren over de financiële slagkracht van het schap; helderheid aan de voorkant! - Perspectief Omgevingswet meenemen; dus een proces inclusief participatie - Samenwerking tussen deelnemende partijen (onder welke voorwaarden werken we samen) opnieuw onder de loep nemen - Kaders Provincie en Staatsbosbeheer helder hebben, onder welke condities kan er ontwikkeld worden - Businessmodel van het schap onder de loep nemen; zijn er nog wel voldoende financiële middelen (wil/kan iedere deelnemende gemeente haar bijdrage nog wel voldoen)
Oostzaan	- Provincie moet helderheid verschaffen in wat wel/niet kan; KADERS - Het ontbreekt aan een helder en actueel kader; hierdoor hebben ook vergunningverleners moeite met toetsen/adviseren - Rol provincie moet steviger - WAT we willen toevoegen is afhankelijk van standpunt provincie - Uitgebreid proces doorlopen, voldoende stakeholders voor draagvlak ontwikkelingen - Vervolgproces: 1. Regionale oriëntatie 2. concept visie op basis van bestaande stukken 3. bij de ontwikkeling van het inspiratie/ambitiedocument krijgt participatie een prominente rol: stakeholders worden nadrukkelijk betrokken in dit proces 4. witte vlekken d.m.v. participatie invullen
Wormerland	- Participatie essentieel - Zelf regie houden; participatieladder - Zichtbare resultaten binnen 3 jaar - Mogelijk een klankbord en bestuurlijke kerngroep formeren - Bottom-up als uitgangspunt voor draagvlak; vanuit wie nog niet duidelijk - Kijk ook naar de pijler financiën; we moeten dingen kunnen blijven betalen, mogelijk een verdienmodel te ontwikkelen (betaald parkeren).
Amsterdam	- Stap 1; analyseer het bestaande - Stap 2; definieer witte vlekken - Stap 3; invulling geven aan witte vlekken. Let op, participatie is geen doel op zich, doe het goed of doe het niet
Waterland	RNH is het 'cement' tussen de individuele gemeenten en de provincie, maar het is wel nodig dat de Basis op orde komt; de rol van RNH moet

	steviger. Het moet duidelijker worden wat RNH doet voor de individuele gemeenten. • Maak een heldere, scherpe analyse van waar de financiële middelen aan worden besteed, nu is dat niet duidelijk. Mogelijk kunnen er efficiëntieslagen worden geboekt. • De ambities vanuit de gemeente zijn grotendeels al gestoeld op hetgeen er leeft in de samenleving, waarom dan nog participatie? • RNH moet in het totale proces een stevige rol pakken, niet alleen bij het maken van een visie of het onderhouden van het gebied, ook een rol bij het tot stand brengen van ontwikkelingen
Provincie	• Niks doen is geen optie, zelf in de lead blijven. Niet laten verrassen door ontwikkelingen die op ons afkomen. • Voor een vervolgproces (op het ambitiedocument) moet draagvlak zijn bij de gemeenteraden en de staten. Tuig het niet teveel op